

**Uchwała Nr XIX/ 125 /2016
Rady Gminy Świlcza**

z dnia 7 marca 2016 r.

**w sprawie Strategii Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015-2020 –
Program Rozwoju**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) Rada Gminy stanowi, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015-2020 - Program Rozwoju, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**

mgr Piotr Wanat

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 - 2020 - Program Rozwoju

Opracowanie:

Instytut Technologii Administracji Publicznej sp. z o.o. w
Lublinie

Lublin 2015

Spis treści

Wprowadzenie	4
Konieczność opracowania strategii.....	4
Podstawy metodologiczne i przebieg prac.....	4
Rozdział 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Świlcza	6
Charakterystyka gminy.....	6
Położenie	6
Powierzchnia i ludność gminy.....	6
Środowisko naturalne	7
Klimat	7
Gleby	7
Historia	7
Dzieje najdawniejsze	7
Wiek XVII	8
Okres zaborów	8
Okres II Rzeczypospolitej.....	8
PRL.....	8
III RP	8
Demografia	8
Liczba ludności	9
Gęstość zaludnienia i ruch naturalny	9
Przyrost naturalny w gminie	10
Małżeństwa w gminie.....	11
Struktura ludności ze względu na wiek	12
Struktura ludności ze względu na płeć.....	17
Migracje ludności gminy.....	18
Podsumowanie	19
Gospodarka	19
Przedsiębiorczość w gminie	19
Rodzaje działalności gospodarczej	21
Rolnictwo.....	25

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Rynek pracy i bezrobocie w gminie.....	26
Budżet gminy	30
Sfera społeczna	35
Ochrona zdrowia	35
Opieka społeczna	35
Bezpieczeństwo w gminie.....	39
Edukacja w gminie.....	39
Infrastruktura techniczna	43
Drogi	43
Koleje.....	45
Zasoby mieszkaniowe.....	45
Infrastruktura energetyczna i gazowa.....	46
Kultura, sport, turystyka.....	47
Instytucje kultury	47
Biblioteki.....	48
Sport w gminie.....	50
Zasoby przyrodnicze.....	50
Zabytki	51
Infrastruktura turystyczna	51
Życie społeczne i organizacje pozarządowe	51
Rozdział 2 Badania ankietowe	54
Rozdział 3 Analiza SWOT	55
Zestawienie Silnych i Słabych stron	55
Zestawienie Szans i Zagrożeń	58
Macierz analizy SWOT.....	59
Rozdział 4 Misja gminy	61
Rozdział 5 Wizja Gminy	61
Rozdział 6 Plan działań strategicznych.....	62
Cel strategiczny I.....	62
Cel strategiczny II	65
Cel strategiczny III	70
Rozdział 7 System wdrażania i monitorowania strategii.....	74
Odpowiedzialność za realizację strategii.....	74
Monitorowanie strategii	74
Aktualizacja Strategii.....	76

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Rozdział 8 Zgodność celów strategicznych z dokumentami rangi Europejskiej i krajowej	76
Rozdział 9 Plan inwestycyjny na lata 2015-2020	78

Wprowadzenie

Konieczność opracowania strategii

Dla każdej z jednostek samorządu terytorialnego strategia rozwoju to jeden z najważniejszych instrumentów determinujących wzrost - zwłaszcza na płaszczyźnie gospodarczej. Zadania, jakie wypełnia czy powinna wypełniać gmina, są precyzyjnie opisane w przepisach prawa i w zasadzie przestrzeganie tych przepisów mogłoby wystarczyć do tego by gmina (lepiej lub gorzej) funkcjonowała. Jednak dokument taki jak Strategia Rozwoju pozwala gminie działać efektywniej. Jest ważnym elementem komunikacji wewnętrznej organizacji, tj. sposobem komunikowania członkom tej organizacji perspektywicznych planów, celów, zamierzeń. Z drugiej strony, jest elementem komunikacji zewnętrznej, tj. sygnalizowania klientom czego mogą oczekiwać i spodziewać się ze strony organizacji - w tym wypadku Gminy Świlcza- a co za tym idzie, stwarza ona klientom szansę uwzględniania tych planów we własnej działalności. W szczególności jest to ważne dla prowadzenia biznesu a także ważnych decyzji życiowych, związanych z osiedleniem się, budową domu itd.

Strategia rozwoju nie obejmuje wszystkich działań i aktywności, które podejmuje gmina, gdyż - jak wcześniej zauważono - te opisywane są szczegółowo przez przepisy prawa, obejmujące jednostki administracji publicznej. Strategia rozwoju jest dokumentem wskazującym główne kierunki działań, które pozwolą organizacji (w tym przypadku gminie) uzyskać przewagę strategiczną nad konkurentami w zakresie świadczonych usług. Jednostki samorządu terytorialnego, podobnie jak przedsiębiorstwa usługowe, konkurują bowiem ze sobą o klienta, którym jest inwestor czy mieszkaniec, który korzysta ze świadczonych przez nie usług publicznych, a postanawiając się osiedlić na stałe na terenie gminy czy powiatu, zasila budżet tej jednostki częścią swego podatku. Strategia wskazuje więc główne kierunki rozwoju, wskazuje na działania, które należy podjąć aby wzmocnić swoją pozycję, na cele, które należy osiągnąć, aby ten rozwój następował w optymalnym tempie z korzyścią tak dla gminy jako instytucji (aby rósł jej potencjał), jak i dla jej mieszkańców (aby w maksymalnym stopniu mogli zaspokajać swoje potrzeby). Strategia wskazuje też działania, które usuną bariery będące hamulcami tegoż rozwoju. Stara strategia uchwalona jeszcze w latach dziewięćdziesiątych zdezaktualizowała się. Zmieniły się warunki w jakich funkcjonuje gmina. Zmieniły się też oczekiwania mieszkańców. Takie przestanki stały za decyzją Wójta Gminy Świlcza - Adama Dziejzica o przystąpieniu do prac nad niniejszym dokumentem.

Podstawy metodologiczne i przebieg prac

Jako metodę przygotowania niniejszej strategii przyjęto metodę partycypacyjno-ekspercką, opierającą się na szerokich konsultacjach społecznych, na udziale środowisk interesariuszy - w tym rady gminy, pracowników urzędu gminy, sołtysów, przedstawicieli jednostek społecznych, edukacyjnych itp. funkcjonujących na obszarze gminy. Szczególny nacisk położono na kontakt z przedstawicielami biznesu. W pierwszym etapie zespół ekspercki przygotowujący dokument dokonał analizy desk research, opierając się na danych GUS dostępnych w ramach banku danych lokalnych,

danych własnych gminy a także innych instytucji działających na terenie gminy lub obejmujących swym działaniem obszar gminy Świlcza. Sięgnięto także do danych zawartych w książce *Panorama gminy Świlcza, Świlcza - Trzciana 2010* oraz dostępnych na internetowej stronie gminy. Na podstawie zgromadzonych danych przygotowana została ankieta obejmująca najważniejsze aspekty działalności gminy, które następnie poddano ocenie mieszkańców gminy, a także osób prowadzących na terenie gminy działalność gospodarczą. W wyniku przeprowadzonego badania oceniono, które z kwestii są dla mieszkańców najwyżej zhierarchizowane pod kątem istotności (ważności) oraz pod kątem pilności, tj. które należy rozwiązać w pierwszej kolejności. Po tym etapie przystąpiono do Analizy SWOT, wyodrębniając silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia stojące przed gminą. Na macierzy SWOT zbadano wzajemne oddziaływania i zależności pomiędzy wyróżnionymi cechami tworząc scenariusze o różnej intensywności działań.

W ramach dalszych została opracowana Misja i Wizja gminy, które następnie zostały skonkretyzowane w układ celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych razem z konkretnymi zadaniami do wykonania. W dalszej kolejności określono sposób wdrażania i osoby odpowiedzialne za kolejne czynności. Stworzono także system monitorowania wdrażanej strategii oraz mechanizmy aktualizacji.

Rozdział 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Świlcza

Charakterystyka gminy

Położenie

Gmina Świlcza administracyjnie jest częścią województwa podkarpackiego. Leży w zachodniej części powiatu rzeszowskiego, na północny wschód od miasta Rzeszów. Gmina dzieli się na 9 sołectw:

- Świlcza,
- Bratkowice,
- Trzciana,
- Mrowla,
- Rudna Wielka,
- Bzianka,
- Woliczka,
- Dąbrowa,
- Błędowa Zgłobieńska.

Gminy sąsiadujące z gminą Świlcza:

- miasto Rzeszów,
- Boguchwała,
- Iwierzycy,
- Sędziszów Małopolski,
- Głogów Małopolski,
- Kolbuszowa.

Geograficznie gmina leży na pograniczu pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej. W ramach tych zasadniczych krain można wyróżnić tzw. mezoregiony: Podgórze Rzeszowskie, Pradolinę Podkarpacką (rynną Podkarpacką) i Płaskowyż Kolbuszowski.

Budowa geologiczna, zwłaszcza południowej części gminy, to obszar pokryty lessem. Opiera się częściowo na kredach a częściowo na łach miocenkich a także osadach rzecznych starszego czwartorzędu oraz osadach glacialnych.

Krajobrazowo dominuje krajobraz wyżynny lessowy, poprzecinany dość głębokimi dolinami potoków, gdzieś występują wąwozy lessowe. Na terenie gminy następuje przejście Pogórza Rzeszowskiego w Rynnę Podkarpacką, będącą obniżeniem terenu o szerokości 4-6 km u podnóża szeroko rozumianych Karpat. Na terenie gminy rynnę tę wypełnia rzeka Mrowla wraz z przyległościami płynąca równolegle do krawędzi karpackiej na wschód.

Powierzchnia i ludność gminy

Powierzchnia gminy wynosi 112 km². Terytorium to zamieszkuje (stan na koniec 2014 r.) **16271** osób.

Powierzchnie poszczególnych sołectw wraz ilością mieszkańców (stan na 30.09 2014 r.):

- Błędowa Zgłobieńska - 527 ha, 552 osoby;

- Bratkowice - 4 697 ha, 4 295 osób;
- Bzianka - 404 ha, 577 osób;
- Dąbrowa - 791 ha, 1046 osób;
- Mrowla - 826 ha, 1442 osoby;
- Rudna Wielka - 542 ha, 1 517 osób;
- Świlcza - 1 865 ha, 3393 osoby;
- Trzciana - 1 176 ha, 2 585 osób;
- Woliczka - 395 ha, 515 osób.

Środowisko naturalne

Klimat

Na terenie gminy Świlcza można wyróżnić dwie strefy klimatyczne. Z jednej strony w Kotlinie Sandomierskiej klimat ma charakter bardziej kontynentalny, charakteryzujący się suchymi i upalnymi latami. Występują tam stosunkowo większe roczne amplitudy temperatur niż w pozostałej części gminy. Z drugiej strony, na Pogórzu Karpackim roczne amplitudy temperatur są mniejsze. Sumy opadów relatywnie większe, większe są też większe amplitudy dobowe temperatur.

Średnia roczna temperatura w latach 2010-2014 wyniosła około 8 stopni i była wyższa od średniej wieloletniej wyznaczonej w latach 1971-2000 o ponad 1 stopień¹.

Roczna suma opadów w latach 2010 -2014 wyniosła 700 mm i w zasadzie nie różniła się od średniej wieloletniej.

Usłonecznienie wahało się wokół 1800 godzin

Gleby

W północnej części gminy przeważają gleby o niskiej klasie bonitacyjnej, głównie piaszczystej. W południowej części gleby należą do III i IV klasy bonitacyjnej. Przeważają gleby brunatne, które są żyzne, ale szybko ulegają erozji.

Historia

Dzieje najdawniejsze

Początki osadnictwa w miejscowościach należących dziś do gminy Świlcza wiążą się ze szlakiem handlowym, wiodącym z Małopolski na Ruś. Przez teren dzisiejszej gminy przebiegała granica pomiędzy Polską a Rusią. Po przyłączeniu Lwowa do Polski w XIV wieku przez Kazimierza Wielkiego, miejscowości zachodniej części gminy należały do województwa sandomierskiego, zaś miejscowości wschodniej części do województwa ruskiego. Przyłączenie Lwowa znacząco ożywiło rozwój gospodarczy tych terenów, który gwałtownie przyspieszył. Rozbudowywała się sieć osadnicza a wraz z nią sieć parafialna. Fundowane były kolejne miejscowości:

- Mrowla – prawdopodobnie XIII w.,
- Świlcza – pierwsze wzmianki z XIV w.,
- Rudna Wielka – powstała w XIV w.,
- Bratkowice – XIV w.,
- Bzianka – powstała w XIV w.,

¹ Źródło: Dane Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej dostępne na stronie www.imgw.pl/klimat

- Trzciana – początek XV w.,
- Błędowa Zgłobieńska- XV w.,
- Woliczka –XV w.,
- Dąbrowa – XVI w.

Wiek XVII

W XVII tereny gminy przeżyły regres gospodarczy, co było związane z licznymi wojnami i najazdami w tym okresie. Dotkliwe okazał się zwłaszcza potop szwedzki oraz najazd siedmiogrodzki.

Okres zaborów

Tereny gminy Świlcza należały do zaboru austriackiego. W związku z peryferyjnym położeniem panował tutaj - jak w całej Galicji - zastój gospodarczy. Powstała w połowie XIX linia kolejowa relacji Kraków - Lwów wprowadziła jednak trochę ożywienia do tutejszej gospodarki. Od 1865 roku utworzono nowy podział administracyjny, każda ze wsi stanowiła odrębną gminę.

Okres II Rzeczypospolitej

W roku 1934 powołano do życia gminę Świlcza, jako największą gminę powiatu Rzeszowskiego - w granicach zbliżonych do współczesnych. Planowano podzielić ją na dwie mniejsze z siedzibami w Świlczy (dla gminy stworzonej z południowej części i Mrowli dla terenów na północy). Jednak nie zrealizowano tych planów ze względu na wybuch wojny.

PRL

Po wojnie, w roku 1954, całkowicie zlikwidowano gminy - wprowadzając gromady.

Podczas kolejnej reformy administracji w 1973 z terenów dawnej gminy Świlcza uformowano - w nawiązaniu do pomysłu przedwojennego - gminę Mrowla z siedzibą najpierw w Mrowli a potem w Rudnej Wielkiej oraz gminę Świlcza. W roku 1977 przeprowadzono kolejną reformę, która połączyła obie gminy w jedną gminę Świlcza. Z niewielkimi zmianami terytorialnymi, polegającymi na przyłączeniu części terenów do Rzeszowa ten stan terytorialny trwa do dziś.

III RP

Po upadku komunizmu, w nowej rzeczywistości, ustawa o samorządzie gminnym z marca 1990 r. zmieniła ustrój prawny na poziomie gminnym i nadała gminom charakter samorządowy. Przekazała kompetencje w ręce utworzonym z mocy prawa wspólnotom mieszkańców, którzy zyskali narzędzia do kształtowania swego najbliższego otoczenia.

Demografia

W ramach analizy demografii gminy Świlcza zostały ocenione następujące aspekty populacji:

- liczba ludności,
- gęstość zaludnienia,

- przyrost naturalny,
- liczba małżeństw zawieranych w gminie,
- migracje ludności.

Analizie poddano także strukturę ludności ze względu na płeć oraz struktura ludności ze względu na wiek.

Głównym źródłem danych był bank danych lokalnych GUS.

Liczba ludności

Liczba ludności gminy Świlcza wzrosła w okresie od 2008 roku do końca 2014 o ponad 5,4 procenta, tj. o 838 osób. Liczba ta stanowi proporcjonalnie dużo lepszy wynik w stosunku do liczonego tymi samymi metodami wyniku - zarówno ogólnopolskiego (ok. 1 proc. wzrostu) jak i województwa podkarpackiego (ok. 1,5 procent wzrostu), a także powiatu Rzeszowskiego (ok. 0,5 proc. wzrostu). Jednak jest to mniej niż obie miejscowości przyjęte jako materiał porównawczy: gmina Boguchwała (ponad 8,1 procent wzrostu – tj. 1488 osób), gmina Trzebownisko (ponad 7,1 proc. tj. 1393 osób). Statystyki dotyczące liczby ludności zawarte zostały w tabeli nr 1.

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w gminie Świlcza w latach 2008-2015. Źródło danych GUS.

Jednostka terytorialna	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	38135876	38167329	38529866	38538447	38533299	38495659	38478602
PODKARPACKIE *	2099495	2101732	2127948	2128687	2129951	2129294	2129187
Powiat rzeszowski	165808	164900	162770	163859	164765	165835	166643
Boguchwała	18265	18408	18865	19104	19210	19459	19753
Świlcza	15433	15478	15898	15973	16134	16192	16271
Trzebownisko	19394	19631	19942	20168	20315	20565	20787

Gęstość zaludnienia i ruch naturalny

Gęstość zaludnienia gminy Świlcza wzrosła w latach 2008 - 2014 ze 138 do 145 osób na km², co oczywiście wynika z wzrostu liczby mieszkańców w gminie. Zarówno na początku, tak i na końcu okresu porównawczego wartości gęstości zaludnienia przewyższają tak krajowe jak i regionalne wyniki - odpowiednio 123 osoby na km² i 119 osób na km². Gęstość zaludnienia gminy jest zbliżona do średniej powiatowej (144 osoby na km²), jednak znacząco ustępuje nieodległym gminom Boguchwała (222 osoby na km²) i Trzebownisko (230osób na km²). Statystyki gęstości zaludnienia zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela.2. Gęstość zaludnienia na km²(Źródło: bank danych lokalnych GUS)

	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	122	122	123	123	123	123	123
PODKARPACKIE	118	118	119	119	119	119	119
Powiat rzeszowski	140	140	141	142	142	143	144
Boguchwała	205	207	212	215	216	219	222
Świlcza	138	138	142	142	144	144	145
Trzebownisko	215	217	221	223	225	228	230

Przyrost naturalny w gminie

Przyrost naturalny gminy Świlcza (za rok 2014) w stosunku do roku 2008 znacząco się obniżył (spadek o ponad 95 procent w badanym okresie). Pozostaje jednak nadal dodatni, tj. występuje śladowa przewaga urodzeń nad zgonami, w przeciwieństwie do statystyk ogólnopolskich, gdzie przyrost naturalny jest ujemny. Gmina Świlcza w stosunku do porównywanych z nią sąsiadujących gmin Boguchwała i Trzebownisko pod tym kątem odróżnia się jednak in minus. W gminie Boguchwała w omawianym okresie przyrost naturalny wzrósł od liczby 17 (2008 r.) do 68 (2014r.), czyli o 300%. W gminie Trzebownisko wprawdzie w roku 2014 przyrost naturalny był niższy niż w roku 2008, ale rok wcześniej tj. w roku 2013 przyrost naturalny osiągnął wynik 100. Szczegóły wskazują dane zawarte w tabelach.

Tabela Błąd! Użyj karty Narzędzia główne, aby zastosować 0 do tekstu, który ma się tutaj pojawić..3. Przyrost naturalny (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny						
	Ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	35100	32649	34822	12915	1469	-17736	-1307
PODKARPACKIE	3999	3693	3702	2916	2662	1780	1592
Powiat rzeszowski	364	280	278	361	359	272	300
Boguchwała	17	26	30	72	66	48	68
Świlcza	41	5	27	5	0	8	2
Trzebownisko	54	74	73	79	59	100	38

Na takie sumaryczne wyniki przyrostu naturalnego składa się liczba urodzeń żywych i zgonów.

Liczba urodzeń żywych w gminie Świlcza w badanym okresie zmniejszyła się o 6 procent, tj. od 166 w roku 2008 do 155 w roku 2014, co jest stosunkowo lepszym wynikiem w odniesieniu do wyniku ogólnopolskiego, gdzie liczba urodzeń w analogicznym okresie spadła o około 9 procent, czy wyniku województwa podkarpackiego (spadek o około 10 procent). W gminach stanowiących materiał porównawczy w liczbach bezwzględnych rodzi się więcej dzieci, ale częściowo związane to jest z większą populacją gmin Trzebownisko i Boguchwała. W gminie Trzebownisko, podobnie jak w

Świlczy, nastąpił ok. 5-procentowy spadek liczby urodzin za rok 2014 w stosunku do roku 2008. Przeciwna sytuacja jest w gminie Boguchwała, w której zarysowuje się wyraźna tendencja wzrostowa liczby urodzeń od 175 w roku 2008 do 228 w roku 2014. Szczegóły zostały przedstawione w tabeli.

Tabela Błąd! Użyj karty Narzędzia główne, aby zastosować 0 do tekstu, który ma się tutaj pojawić.4. Urodzenia żywe (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Urodzenia żywe Ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	414499	417589	413300	388416	386257	369576	375160
PODKARPACKIE	22224	22368	21990	21130	21064	20373	19953
Powiat rzeszowski	1830	1852	1710	1793	1776	1714	1761
Boguchwała	175	192	197	197	227	203	228
Świlcza	166	166	155	157	142	150	155
Trzebownisko	209	218	219	240	203	229	197

Na wyniki przyrostu naturalnego ma także wpływ liczba zgonów. O ile w przypadku urodzeń wyniki pomiędzy Świlczą a porównywanymi z nią gminami znacznie się różniły, to w przypadku zgonów nie ma w ostatnich latach tak znaczących dysproporcji. W roku 2014 w Świlczy stwierdzono 153 zgony, natomiast w Boguchwale 160, zaś w Trzebownisku 159. Podobnie liczby te przedstawiały się w latach poprzednich, tj. w 2013 r. (odpowiednio 142 - Ś, 155 - B, 129- T) i w 2012 r. (142 - Ś, 161 -B, 144- T)

Tabela 5. Zgony ogółem (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Zgony ogółem Ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	379399	384940	378478	375501	384788	387312	376467
PODKARPACKIE	18225	18675	18288	18214	18402	18593	18361
Powiat rzeszowski	1466	1572	1432	1432	1417	1442	1461
Boguchwała	158	166	167	125	161	155	160
Świlcza	125	161	128	152	142	142	153
Trzebownisko	155	144	146	161	144	129	159

Małżeństwa w gminie

Liczba małżeństw w gminie Świlcza jest względnie stała i w badanym okresie(2008-2014)nie ma tendencji spadkowej, w przeciwieństwie do wszystkich innych, porównywanych podmiotów. Tendencja taka w zakresie zawieranych małżeństw występuje zarówno na poziomie krajowym, regionalnym i powiatowym, a także w obu gminach, które przyjęto za materiał porównawczy. Zarówno w na początku badanego okresu (2008 r.) jak i na końcu (2014 r.) zawarto 84 małżeństwa. Największe odchylenie od tej liczby nie było większe niż 14 procent (72 zawarte małżeństwa w 2011 roku). W gminach Boguchwała i Trzebownisko w tym samym czasie zawierano więcej małżeństw w liczbach bezwzględnych, czego wytłumaczeniem może być większa populacja tychże gmin, ale

zaznacza się tam wyraźna tendencja spadkowa w ilości zawieranych małżeństw, której nie da się wyznaczyć w gminie Świlcza. Szczegóły danych na ten temat zawiera tabela.

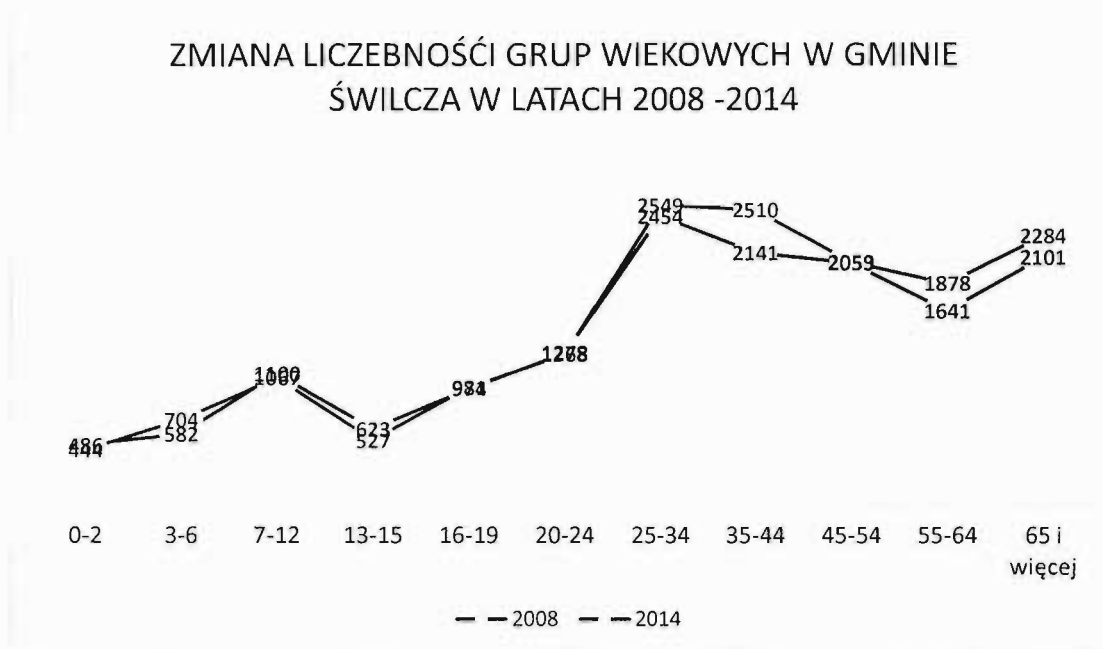
Tabela 6. Liczba zawieranych małżeństw (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Liczba małżeństw ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	257744	250794	228337	206471	203850	180396	188488
PODKARPACKIE	13878	13971	13213	12323	11859	10657	11287
Powiat rzeszowski	1073	1103	991	938	904	857	872
Boguchwała	112	120	112	104	99	108	96
Świlcza	84	91	91	72	83	81	84
Trzebownisko	122	119	108	123	111	99	111

Struktura ludności ze względu na wiek

Nawet ogólne spojrzenie na wykres przedstawiający rozkład grup wiekowych w gminie Świlcza wskazuje, że powoli dotyka go problem trapiący całą Polskę, tj. starzenie się społeczeństwa. Wymiar tego problemu nie jest jeszcze tak znaczący, a może nawet jeszcze nieodczuwalny, jak w przypadku innych terenów w kraju, ale skutki procesów zachodzących na innych terenach zaczną być także odczuwalne na terenie gminy. O ile w najbliższym dziesięcioleciu grupę aktywnych zawodowo 1848 osób obecnie w wieku 55-64 lata, które przekroczą wiek 65 lat, zastąpi jeszcze grupa ponad 2200 na rynku pracy obecnych 15- 24-latków, to już w perspektywie kolejnych 10 lat grupę 2059 obecnych 45-54-latków zastąpi w grupę tylko nieco ponad 1900 obecnych 5 -15-latków. Wykres poniżej obrazowo wskazuje zmiany jakie zaszły między rokiem 2008 a 2014 w strukturze wiekowej społeczeństwa gminy Świlcza. Poniżej wykresu zostanie przeprowadzona analiza zmian w poszczególnych kategoriach wiekowych w oparciu o dostępne dane statystyczne.

Wykres 1. Zmiana Liczebności Grup wiekowych w Gminie Świlcza w Latach 2008 -2014

Z analizy struktury ludności ze względu na wiek wynika, że gminę Świlcza dotyka zjawisko kryzysu demograficznego. Wyraźnie zmniejsza się liczba dzieci w przedziałach 0-2, 7-12 oraz 13-15 r.ż. Jediną grupą, gdzie odnotowano wzrost populacji dzieci, to przedział wiekowy 3 do 6 lat, gdzie liczba ta w okresie 2008 r. do 2014 r. wzrosła o 122 osoby, co stanowi wzrost o około 20 procent i związane jest ze wzrostem liczby urodzeń w latach 2008-2011. Niestety, tendencja ta nie została utrzymana w kolejnym okresie i liczba dzieci w przedziale wiekowym 0-2 r.ż. spadła w stosunku do roku 2008. Przeciwna tendencja jest w gminach stanowiących materiał porównawczy. Tam, w porównaniu do wspomnianego roku 2008, liczba dzieci wieku 0-2 lata zwiększyła się, podobnie jak w grupie 3-6 lat. Zupełnie inaczej sytuacja przedstawia się w grupie 7-12 lat. W gminie Świlcza liczba dzieci między rokiem 2008 a 2014 spadła o 33 co stanowi 3 % populacji w tym wieku. W porównywanych gminach Boguchwała i Trzebownisko także nastąpił regres, powodując spadek populacji w tej grupie wiekowej odpowiednio o ok. 2,5 i 2,2 procenta. Spadki te są zgodne zarówno z tendencją powiatową wojewódzka i ogólnopolską. W grupie wiekowej 13-15 r. ż. również nastąpiła depopulacja i to aż o 15 procent - spadek z 623 w roku 2008 do 527 w 2014 r., co jest odbiciem trendu występującego także w Boguchwale i Trzebownisku (odpowiednio spadek o 2,7% i 15%). Szczegóły danych zawiera tabela.

Tabela 7. Ludności w podziale ze względu na wiek od 0 do 15 lat (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	0-2		3-6		7-12		13-15	
	ogółem		ogółem		ogółem		ogółem	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	1172500	1124854	1415806	1676452	2340246	2219016	1383107	1123906
PODKARPACKIE	63240	61112	81900	91393	144760	128751	85279	69643
Powiat rzeszowski	5260	5260	6782	7681	12441	10986	7177	5771

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Boguchwała	524	665	714	885	1291	1259	692	673
Świlcza	486	444	582	704	1100	1067	623	527
Trzebownisko	649	666	809	1030	1480	1447	849	716

W grupach wiekowych od 16 do 34 roku życia, a więc u osób uczących się, studiujących i rozpoczynających aktywność zawodową w gminie Świlcza nastąpił przyrost populacji, z małym wyjątkiem grupy 20-24 r. ż., gdzie wystąpił niewielki spadek o niecały jeden procent. W pozostałych grupach, tj. 16-19 lat mały wzrost o niecały jeden procent oraz prawie 4% wzrostu w grupie 25-34 lata. Zmiany liczebności w omawianych grupach wiekowych są zaprzeczeniem tendencji krajowych, które wskazują na wyraźny spadek liczebności we wszystkich trzech omawianych kategoriach w tym ponad 20% w grupie 16-19 lat. W przypadku gmin stanowiących materiał porównawczy ukształtował się odmienny model niż w gminie Świlcza (znaczący spadek ok 23% w Trzebownisku. 25% w kategorii wiekowej 16-19 nieco mniejszy spadek w kategorii wiekowej 20-24 B: 8,6% T:0,7% i wzrost w kategorii 25-34 lata (Trzebownisko o niemal 12 procent Boguchwała o 15%) Szczegóły zmian w populacji przedstawia tabela.

Tabela 8. Ludności w podziale ze względu na wiek od 16 do 34 lat (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	16-19 ogółem ogółem		20-24 ogółem ogółem		25-34 ogółem ogółem	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	2138074	1658420	3076737	2522308	6215062	6181477
PODKARPACKIE	134830	102887	181245	156542	336036	347810
Powiat rzeszowski	11012	8480	13957	12656	25846	26746
Boguchwała	1174	877	1565	1354	2851	3300
Świlcza	974	981	1278	1268	2454	2549
Trzebownisko	1375	1050	1636	1624	3066	3428

W najstarszych kategoriach wiekowych widać wyraźnie wzrost w stosunku do roku 2008 we wszystkich grupach. W grupie 35-44 r. ż. nastąpił wzrost o ponad 17 procent. W grupie 45-54 r. ż. nastąpił nieznaczny wzrost poniżej 1%. W grupie 55 - 64-latków populacja urosła o ponad 14 %, a w najstarszej grupie 65+ prawie 9% . W związku ze stale rosnącą długością życia w tej ostatniej grupie można się spodziewać dalszego stałego wzrostu liczby osób. W zasadzie podobny model podobny do Świlczy ukształtował się w obu gminach stanowiących materiał porównawczy - jedyną anomalią jest drobny spadek w okresie 2008-2014 liczebności grupy 45-54 w Boguchwałie. Szczegóły danych w tym zakresie przedstawia tabela.

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Tabela 9. Ludności w podziale ze względu na wiek od 35 do 65 lat i więcej (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	35-44		45-54		55-64		65 i więcej	
	Ogółem		ogółem		ogółem		ogółem	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	4898142	5698686	5661978	4810144	4687937	5589292	5146287	5874047
PODKARPACKIE	274399	310880	295211	272593	229312	279610	273283	307966
Powiat rzeszowski	23190	25171	21811	21621	16360	18953	21972	23318
Boguchwała	2504	3062	2546	2462	1936	2412	2468	2804
Świlcza	2141	2510	2053	2059	1641	1878	2101	2284
Trzebownisko	2851	3129	2594	2826	1784	2265	2301	2606

Struktura ludności gminy Świlcza w podziale na osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym wskazuje, że obecnie liczba w wieku produkcyjnym zarówno w liczbach bezwzględnych jak i procentowo jest największa od 2008 roku. Szczegóły zmian struktury ludności wieku produkcyjnym przedstawia tabela.

Tabela 10. Struktura wieku mieszkańców gminy Świlcza (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku:								
przedprodukcyjnym	osoba	3262	3191	3395	3317	3279	3295	3227
produkcyjnym	osoba	9652	9754	9957	10076	10217	10214	10300
poprodukcyjnym	osoba	2519	2533	2546	2580	2638	2683	2744
W % ogółem ludność w wieku:								
przedprodukcyjnym	%	21,1	20,6	21,4	20,8	20,3	20,3	19,8
produkcyjnym	%	62,5	63,0	62,6	63,1	63,3	63,1	63,3
poprodukcyjnym	%	16,3	16,4	16,0	16,2	16,4	16,6	16,9

Tabela 11 (poniżej) prezentuje wskaźniki obciążenia demograficznego gminy Świlcza. W pierwszym wierszu zestawienia pokazano ilość osób wieku nieprodukcyjnym w stosunku do 100 osób w wieku produkcyjnym. Jak wynika z przytoczonych statystyk wartość ta nieznacznie spada a więc mniej osób najmłodszego pokolenia i najstarszego pozostaje na utrzymaniu pracującej części społeczeństwa, ale jeśli ten wynik zostanie zinterpretowany w świetle danych z tabeli 10 (powyżej) okaże się, że wcale nie jest to prognozyk optymistyczny, gdyż proporcja ta wynika ze spadku liczby osób młodych (w

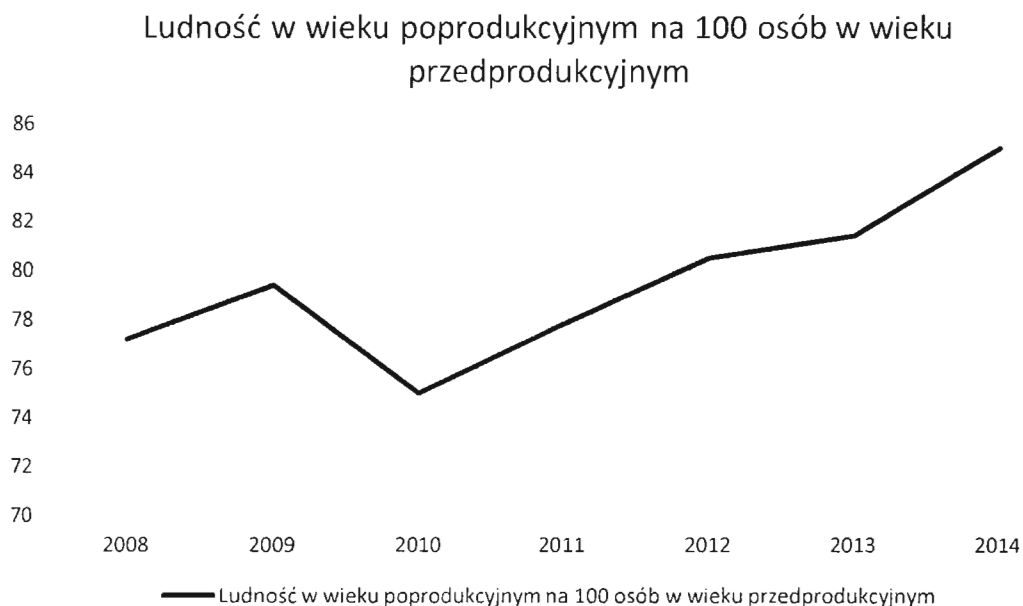
wieku nieprodukcyjnym) przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym i wzroście ogólnej liczby ludności.

Tabela 11. Wskaźniki obciążenia demograficznego (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Wskaźniki obciążenia demograficznego								
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	59,9	58,7	59,7	58,5	57,9	58,5	58,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	77,2	79,4	75,0	77,8	80,5	81,4	85,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	26,1	26,0	25,6	25,6	25,8	26,3	26,6

Drugi wiersz tabeli 11 wskazuje pewną zastępowalność pokoleń na rynku pracy, prezentując liczbę ludności wieku poprodukcyjnym w stosunku do 100 osób wieku przedprodukcyjnym. Wyniki zaprezentowano również na wykresie. Wynika z niego że liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku na 100 osób młodych przejawia tendencję wzrostową co z jednej strony można tłumaczyć większą długością życia seniorów, ale także mniejszą ilością ludzi młodych.

Wykres 2. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Trzeci wiersz tabeli przedstawia liczbę osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W tym ujęciu liczba osób prezentuje względnie stałą tendencję w okolicach 26 osób, co oznacza, że na jednego seniora w gminie przypada 4 osoby w wieku produkcyjnym.

Struktura ludności ze względu na płeć

Struktura ludności gminy Świlcza ze względu na płeć nie odbiega znacząco od proporcji wyznaczonej statystykami krajowymi, w których w 2008 r. przewaga liczby kobiet nad mężczyznami wynosiła 7% i do roku 2014 spadła do 6,4 %. W gminie Świlcza relacja ta dawała 5,4% przewagi kobiet nad mężczyznami a w 2014 r. spadła do 4,2 %. Szukając wyjaśnienia dokładnych przyczyn tego zjawiska, należałoby poddać społeczeństwo gminy odpowiednim badaniom, ale jedną z hipotez do wyjaśnienia jest postęp medycyny i ogólny wzrost świadomości w zakresie ochrony zdrowia i profilaktyki chorób, który zapobiega wielu wypadkom przedwczesnej śmierci u mężczyzn. Dokładne dane statystyczne dotyczące zmian liczebności kobiet i mężczyzn na przestrzeni lat 2008 do 2014 prezentują tabele.

Tabela 12. Liczba mężczyzn w gminie Świlcza w okresie od 2008-2014 (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	mężczyźni ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	18414926	18428742	18653125	18654577	18649334	18629535	18619809
PODKARPACKIE	1026117	1027578	1041622	1042100	1042947	1042602	1042683
Powiat rzeszowski	81475	81097	80165	80723	81261	81796	82209
Boguchwała	8896	8973	9198	9310	9379	9485	9648
Świlcza	7513	7555	7839	7868	7930	7939	7965
Trzebownisko	9432	9531	9698	9819	9916	10041	10141

Tabela 13. Liczba kobiet w gminie Świlcza w okresie od 2008-2014 (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	kobiety ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba

POLSKA	19720950	19738587	19876741	19883870	19883965	19866124	19858793
PODKARPACKIE	1073378	1074154	1086326	1086587	1087004	1086692	1086504
Powiat rzeszowski	84333	83803	82605	83136	83504	84039	84434
Boguchwała	9369	9435	9667	9794	9831	9974	10105
Świlcza	7920	7923	8059	8105	8204	8253	8306
Trzebownisko	9962	10100	10244	10349	10399	10524	10646

Migracje ludności gminy

Bardzo ważnym czynnikiem, wpływającym na zmiany w strukturze ludności są migracje. W niniejszym opracowaniu oparto się o dane Głównego Urzędu Statystycznego, dostępne w ramach Banku Danych Lokalnych. W przypadku danych dotyczących migracji zewnętrznych informacje dotyczą wyłącznie migracji na pobyt stały, a więc osób, które formalnie zadeklarowały to wobec organów administracji. Statystyki migracji nie obejmują migracji czasowych, a więc takich, z którymi mamy do czynienia najczęściej - w tym takich, które mają charakter długotrwały, ale migranci nie zadeklarowali chęci stałej zmiany miejsca zamieszkania, a decyzję uzależniają od warunków pracy i innych okoliczności życiowych - zarówno w Polsce jak i kraju docelowym migracji.

Saldo migracji wewnętrznych w perspektywie lat 2008 - 2014 utrzymuje się stale na poziomie dodatnim. Osiągają one swoje minima i maksima, oscylując wokół stałej wartości średnio w ostatnich 7 latach wynoszącej 53. Podobnie wygląda model migracji wewnętrznych, stanowiących materiał porównawczy gminach Boguchwała i Trzebownisko oraz w całym Powiecie Rzeszowskim. Model ten jest przeciwny do sytuacji w Województwie Podkarpackim, w którym występuje stała tendencja emigracyjna utrzymująca ujemne saldo migracyjne.

Tabela 14. Saldo migracji wewnętrznych (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	Osoba	osoba	osoba	osoba
PODKARPACKIE	-1539	-1986	-1973	-2212	-1947	-2273	-1941
Powiat rzeszowski	730	835	616	690	583	716	623
Boguchwała	187	134	164	159	108	174	167
Świlcza	32	56	59	74	22	64	64
Trzebownisko	124	164	152	143	111	127	154

Rzeczywiste dane o migracjach zagranicznych są trudne do oszacowania. Większość decyzji o emigracji spowodowanych jest brakiem perspektyw życiowych w kraju i dostrzeżeniem szansy

„dorobienia się” za granicą i zdobycia odpowiedniego majątku, który pozwoli na funkcjonowanie po powrocie do kraju na bardziej satysfakcjonującej stopie majątkowej. Takie decyzje dotyczą zwłaszcza ludzi młodych, którzy często zdobyli wyższe wykształcenie i oczekują życia na poziomie zadawalającym ich, który będzie odpowiadał ich potrzebom. W założeniu są oni gotowi do powrotu do kraju w momencie kiedy warunki na tyle się poprawią, że będą oni w stanie zaspokoić swoje potrzeby w Polsce. W rzeczywistości trudno określić czy i kiedy taki moment nastąpi a tym samym czy i kiedy nastąpi moment repatriacji albo decyzji o stałej emigracji. Statystyki salda migracji zewnętrznej prezentuje tabela.

Tabela 15. Saldo migracji zagranicznych (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	saldo migracji zagranicznych ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	-14865	-1196	-2114	-4334	-6617	-19904	-15750
PODKARPACKIE	-772	111	44	35	0	-829	-308
Powiat rzeszowski	30	52	61	38	24	-1	-9
Boguchwała	16	9	17	8	0	5	6
Świlcza	-1	2	2	-4	-3	2	-2
Trzebownisko	4	8	9	4	4	-16	6

Podsumowanie

Podsumowując warunki demograficzne gminy Świlcza należy uznać, że prezentują się one całkiem pozytywnie pomimo pewnych oznak możliwego i prawdopodobnego kryzysu demograficznego. Obecne jego oznaki są jeszcze słabo odczuwalne a jego ewentualne skutki niwelowane są przez migracje do gminy nowych osób w wieku produkcyjnym.

Gospodarka

Warunki gospodarcze gminy Świlcza determinowane są przez bliskość aglomeracji rzeszowskiej całkiem dobrze i dynamicznie rozwijającej się nawet w skali kraju. Obecność ta daje silny impuls gospodarczy gminie Świlcza, wzmacniany dodatkowo przez obecność infrastruktury drogowej i kolejowej. Co ważne, od października 2014 r. autostrada włączona została w system autostradowy Europy poprzez oddanie odcinka od węzła Tarnów Wschód – Dębica Wschód. Nie bez znaczenia jest także bliskość lotniska, dobrze skomunikowanego z resztą kontynentu europejskiego.

Przedsiębiorczość w gminie

Liczba przedsiębiorstw w gminie Świlcza ma stałą tendencję wzrostową. W okresie od roku 2009 do 2014 wzrosła o ponad 17% - to nieco więcej niż wzrost dla całego powiatu, w który w tym samym

czasie liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o ponad 15%. Wzrost liczby przedsiębiorstw jest jednak mniejszy niż w stanowiących materiał porównawczy gminach Boguchwała i Trzebownisko, w których odpowiednio wzrost liczby przedsiębiorstw wyniósł 22 i 25%. Szczegółowe dane na temat prezentuje tabela.

Tabela 16. Liczba przedsiębiorstw (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	rok						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	3757093	3742673	3909802	3869897	3975334	4070259	4119671
PODKARPACKIE	144263	144999	152618	151091	155034	159627	162556
Powiat rzeszowski	9889	9886	10125	10238	10688	11147	11453
Boguchwała	-	1233	1294	1331	1411	1475	1510
Świlcza	-	916	961	977	1011	1043	1079
Trzebownisko	-	1257	1369	1397	1447	1514	1578

Struktura wielkościowa przedsiębiorstw gminy Świlcza wskazuje że ponad 95% przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Czterdzieści przedsiębiorstw to przedsiębiorstwa małe, zatrudniające pomiędzy 10 a 49 osób. Zaledwie sześć to przedsiębiorstwa średnie o zatrudnieniu 50-249 osób. Brak jest przedsiębiorstw dużych (250 - 999 zatrudnionych) i bardzo dużych (ponad 1000 osób). O ile brak bardzo dużych przedsiębiorstw (1000+) jest charakterystyczny dla całego powiatu, o tyle w gminach Boguchwała i Trzebownisko istnieją po dwa duże przedsiębiorstwa - co różni je od gminy Świlcza.

Tabela 17. Struktura przedsiębiorstw ze względu na wielkość (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Rok 2014				
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
	-	-	-	-	-
POLSKA	3938654	146926	29610	3706	775
PODKARPACKIE	155180	5912	1272	160	32
Powiat rzeszowski	10931	443	70	9	0
Boguchwała	1450	56	2	2	0
Świlcza	1033	40	6	0	0
Trzebownisko	1511	56	9	2	0

Struktura organizacyjna przedsiębiorstw funkcjonujących w gminie Świlcza nie odbiega od standardów krajowych. Najwięcej jest przedsiębiorców w postaci jednoosobowych działalności gospodarczych. Wśród spółek prawa handlowego brak jest spółek akcyjnych (po jednej w gminie Boguchwała i Świlcza) 56 spośród spółek prawa handlowego działa w najpopularniejszej formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wśród spółek osobowych prawa handlowego najwięcej jest

spółek jawnych, jest także jedna spółka komandytowo akcyjna. Oprócz tego warto jeszcze odnotować małą liczbę spółdzielni - tylko 4 w stosunku do 14 w Boguchwale i 10 w Trzebownisku. Taka struktura z dominującą pozycją jednoosobowych działalności gospodarczych jest oczywiście korzystna dla gminy ze względu na duży udział w dochodach z PIT – znacznie większy niż z CIT. Szczegóły przedstawia tabela.

Tabela 18. Struktura organizacyjna przedsiębiorstw. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

	POLSKA	PODKARPACKIE	Powiat rzeszowski	Boguchwała	Świlcza	Trzebownisko
sektor prywatny ogółem	3996274	156506	11075	1476	1037	1533
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2961239	121647	9181	1249	871	1246
spółki handlowe	408023	10217	675	79	71	118
spółdzielnie	17605	816	73	14	4	10
fundacje	19304	387	14	0	0	2
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	107876	6536	393	53	36	42

Rodzaje działalności gospodarczej

Przeważającym rodzajem działalności gospodarczej w gminie Świlcza ujętej wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jest działalność opisana sekcją G, obejmującą **handel detaliczny hurtowy oraz naprawę samochodów**. Nie może być to zaskoczeniem, ponieważ ten rodzaj działalności jest najpowszechniejszy zarówno w kraju, województwie podkarpackim, powiecie rzeszowskim a także w gminach porównawczych, dlatego że obejmuje najbardziej potrzebne mieszkańcom do codziennego życia usługi i handel. Drugim pod względem popularności w gminie Świlcza przedmiotem działalności gospodarczej jest ta opisana w sekcji Ca zatem **przetwórstwo przemysłowe**, co jest o tyle nietypowe że zarówno w kraju województwie i powiecie powszechniejszą działalnością jest opisana w sekcji F PKD tj. **budownictwo**, które w Świlczy znajduje się na trzecim miejscu. Czwarte miejsce zajmuje **transport i gospodarka magazynowa** (Sekcja H), co także jest lokalną specyfiką powiatu rzeszowskiego, spowodowaną jak można domniemywać bardzo dobrymi warunkami w zakresie infrastruktury drogowej. W skali kraju tego rodzaju działalność jest pozycjonowana dopiero na 6 miejscu. Piąte miejsce zajmuje w gminie Świlcza działalność opisana sekcją M, obejmująca **działalność profesjonalną naukową i techniczną**. W gminie jest nie do reprezentowana w stosunku do statystyk ogólnopolskich, gdzie zajmuje 3 miejsce. Poniższa tabela przedstawia szczegółowo rodzaje działalności prowadzone w gminie wg Sekcji, natomiast dalej dokonana jest analiza rodzajów działalności wg działów dla sekcji C i F - po pierwsze ze względu na rozbudowany charakter sekcji C, po drugie ze względu na ponadprzeciętną reprezentację Sekcji C i F w gospodarce gminy Świlcza.

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Tabela 19. Dominujące rodzaje działalności gospodarczej ze względu na rodzaj wg sekcji PKD. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

	POLSKA	Powiat rzeszowski	Boguchwała	Świlcza	Trzebownisko	
Sekcja G	1070699	2957	397	301	416	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Sekcja C	371755	1558	154	125	287	przetwórstwo przemysłowe
Sekcja F	479680	1735	222	114	180	budownictwo
Sekcja H	253191	879	116	94	107	transport i gospodarka magazynowa
Sekcja M	387134	837	136	89	124	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcje S i T	266698	822	109	78	119	pozostała działalność usługowa +Gospodarstwa domowe
Sekcja P	145999	457	55	54	60	edukacja
Sekcja Q	219211	385	74	39	38	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja N	116979	232	29	33	42	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja J	123906	325	60	32	52	informacja i komunikacja
Sekcja K	128544	289	35	30	29	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja I	128418	243	24	26	35	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja R	72833	219	26	22	31	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcja A	75601	161	19	14	22	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja L	224683	151	31	14	18	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Sekcja O	27065	134	12	11	13	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
Sekcja D	8210	21	3	2	1	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Sekcja E	14077	28	8	1	2	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Sekcja B	4661	20	0	0	2	górnictwo i wydobywanie
Sekcja U	225	0	0	0	0	organizacje i zespoły eksterytorialne

Wśród działów sekcji C najpowszechniejsze są działy 33, 31, 16 naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń, produkcja mebli, produkcja wyrobów z drewna oraz korka. Jak wynika z danych,

przemysł drzewny i meblarski są istotnym elementem gospodarki całego powiatu. Zwłaszcza w gminie Trzebownik jest wysoka liczba podmiotów o tym profilu. Wskazuje to na specjalizację całego powiatu w tym obszarze. Szczegóły danych przedstawia tabela.

Tabela 20. Dominujące działy działalności gospodarczej w ramach sekcji C PKD (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Powiat rzeszowski	Boguchwała	Świlcza	Trzebownik	
Sekcja C dział 33	94	7	19	22	naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń
Sekcja C dział 31	411	14	17	125	produkcja mebli
Sekcja C dział 16	259	14	15	22	produkcja wyrobów z drewna oraz korka,
Sekcja C dział 22	53	5	13	3	produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych
Sekcja C dział 25	188	31	12	20	produkcja metalowych wyrobów gotowych,
Sekcja C dział 23	82	11	9	9	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Sekcja C dział 10	126	13	8	27	produkcja artykułów spożywczych
Sekcja C dział 13	27	4	6	2	produkcja wyrobów tekstylnych
Sekcja C dział 14	89	19	6	17	produkcja odzieży
Sekcja C dział 17	30	5	5	5	produkcja papieru i wyrobów z papieru
Sekcja C dział 32	54	10	5	7	pozostała produkcja wyrobów
Sekcja C dział 18	39	12	2	1	poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji
Sekcja C dział 20	12	0	2	3	produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych
Sekcja C dział 26	17	0	2	5	produkcja komputerów,

					wyrobów elektronicznych i optycznych
Sekcja C dział 15	8	2	1	0	produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Sekcja C dział 28	15	2	1	4	produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Sekcja C dział 29	15	0	1	2	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep
Sekcja C dział 30	12	0	1	8	produkcja pozostałego sprzętu transportowego
Sekcja C dział 11	5	1	0	0	produkcja napojów
Sekcja C dział 12	0	0	0	0	produkcja wyrobów tytoniowych
Sekcja C dział 19	0	0	0	0	wytwarzanie i przetwarzanie koks i produktów rafinacji ropy naftowej
Sekcja C dział 21	0	0	0	0	produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Sekcja C dział 24	6	1	0	2	produkcja metali
Sekcja C dział 27	16	3	0	3	produkcja urządzeń elektrycznych

Jak wynika z tabeli 21 prezentowanej poniżej dotyczącej sekcji H PKD najliczniej w Świlczy reprezentowany jest dział 49 obejmujący transport lądowy 8 przedsiębiorstw, działają też dwa przedsiębiorstwa z działu 53 (działalność pocztowa i kurierska) na dwa zarejestrowane w całym powiecie. Działa także jedno przedsiębiorstwo działu 52 (magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport). Warto zwrócić uwagę na ten rodzaj działalności. W całym powiecie rzeszowskim działa 8 takich firm, dodatkowo w mieście Rzeszów jest 5 kolejnych, tymczasem skrzyżowanie autostrady ułożonej w orientacji równoleżnikowej (wschód – zachód) z drogą będącą w planach drogą ekspresową w układzie południkowym (północ - południe) położonym w bezpośredniej bliskości lotniska i popularnej międzynarodowej drogi kolejowej wskazuje na dobre warunki dla rozwoju tego typu działalności. Dla porównania w powiatowej Legnicy i powiecie legnickim w pobliżu skrzyżowania tej samej autostrady A4 z drogą nr 3 podobnie jak 19 systematycznie dostosowywanej do standardów drogi ekspresowej, posiadającej jedynie nieczynne poniemieckie lotnisko dla sterowców, jest 28 firm należących do działu 52. Dodatkowym utrudnieniem dla podregionu

legnickiego jest konkurencja ze strony niedalekiej aglomeracji wrocławskiej w której działają aż 73 firmy o tym profilu. Wszystko to wskazuje, że w gminie Świlcza pomimo dobrych warunków jest pewien niewykorzystany potencjał dla rozwoju gospodarki magazynowej i usług wspomagających transport. Szczegóły przedstawia tabela 21

Tabela 21 .Rodzaje działalności w ramach działów w sekcji H. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

	POLSKA	Powiat rzeszowski	Boguchwała	Świlcza	Trzebownisko	
Sekcja H dział 49	15495	79	13	8	3	transport lądowy oraz transport rurociągowy
Sekcja H dział 53	1137	2	0	2	0	działalność pocztowa i kurierska
Sekcja H dział 52	2330	8	0	1	1	magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport
Sekcja H dział 50	338	0	0	0	0	transport wodny
Sekcja H dział 51	98	1	0	0	1	transport lotniczy

Rolnictwo

W gminie Świlcza w 2015 roku zarejestrowano 3184 podatników podatku rolnego od gospodarstw o powierzchni powyżej 1 hektara. Ta liczba spadła w stosunku do roku 2010, kiedy przeprowadzono ostatni powszechny spis rolny, dający dość solidne podstawy do analizy tej gałęzi gospodarki. Na 3241 gospodarstw rolnych aż 28 % nie miało dochodów z działalności rolniczej, co w praktyce oznacza, że produkowały wyłącznie na własne potrzeby, to daje liczbę 2327 (71%)gospodarstw przynoszących jakiegokolwiek- choćby minimalne dochody z działalności rolniczej. 42% gospodarstw osiągało także dochody z pracy najemnej, 16 % osiągało dochody z prowadzenia działalności gospodarczej, a 35 % łączyło prace w gospodarstwie z dochodami z renty i emerytury. Szczegółowe dane na temat dochodów z działalności rolniczej przedstawiają tabele.

Tabela 22. Struktura gospodarstw ze względu na źródła dochodów. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem	z dochodem z działalności rolniczej	z dochodem z emerytury i renty	z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	z dochodem z pracy najemnej	z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą
	2010 gosp.	2010 gosp.	2010 gosp.	2010 gosp.	2010 gosp.	2010 gosp.
Boguchwała	3195	2780	1445	728	1648	246
Świlcza	3241	2327	1148	523	1393	134
Trzebownisko	3635	2978	1403	430	1950	190

Tabela 23. Struktura gospodarstw ze względu na brak źródeł dochodów (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	bez dochodów z działalności rolniczej	bez dochodów z emerytury i renty	bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	bez dochodów z pracy najemnej	bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emerytura i rentą
	2010	2010	2010	2010	2010
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
Boguchwała	415	1750	2467	1547	2949
Świlcza	914	2093	2718	1848	3107
Trzebowniko	657	2232	3205	1685	3445

Struktura wielkościowa gospodarstw jest zdominowana przez gospodarstwa małe poniżej 1 ha. Pod tym kątem gmina Świlcza nie różni się specjalnie ani od gmin stanowiących benchmark dla potrzeb niniejszego dokumentu, ani też od wielu pozostałych gmin powiatu i województwa. W całym powiecie także przewagę liczebną mają gospodarstwa poniżej jednego hektara. Na drugim pod względem liczebności miejscu znajdują się gospodarstwa o powierzchni od 1 - 5 ha w przypadku gminy Świlcza i gmin będących benchmarkiem dla niej ta liczebność znacznie ustępuje tym do 1 ha, ale w pozostałej części powiatu liczba gospodarstw poniżej 1 ha i 1-5 ha jest zbliżona. Gospodarstwa 5-10 ha są dość nieliczne stanowią ok. 2 % gospodarstw a gospodarstwa powyżej 10 ha to już prawdziwa rzadkość (ok. 1%). Taka struktura nie wpływa korzystnie na rozwój rolnictwa wysoko towarowego i specjalizacji w tej dziedzinie, szczegółowe dane przedstawia tabela.

Tabela 24. Struktura gospodarstw rolnych gminy Świlcza wg wielkości arealu. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	gospodarstwa rolne ogółem					
	gospodarstwa ogółem					
	ogółem	do 1 ha	włącznie 1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 -15 ha	15 ha i więcej
2010	2010	2010	2010	2010	2010	
	-	-	-	-	-	-
Boguchwała	3195	1895	1194	71	19	16
Świlcza	3241	1999	1145	65	10	22
Trzebowniko	3635	2441	1137	37	9	11

Rynek pracy i bezrobocie w gminie

Dane dotyczące rynku pracy oparte są o informacje spływające z przedsiębiorstw o zatrudnieniu powyżej 9 osób. Nie obejmują więc mikro przedsiębiorstw, których na terenie gminy działa czy może raczej ma siedzibę 1033 a małych i średnich jest zaledwie 46. Oczywiście dane dotyczą mieszkańców gminy Świlcza, ale także tych, którzy są zatrudnieni poza terenem gminy. Takich osób jest w gminie wg stanu na rok 2014 – 1582 Wyraźną większość stanowią kobiety (891) przy liczbie pracujących mężczyzn sięgającej 691. Liczba ta zmienia się z roku na rok, ale skala tych zmian nie była w badanym okresie większa niż około 20 % rok do roku, a wynik krańcowych lat nie różni się więcej niż o 4 procent. W każdym razie liczba pracujących ogółem nie przedstawia jakiejś jednej zdecydowanej

tendencji. Inaczej jest np. w gminie Trzebownisko, gdzie taka tendencja jest wyraźnie wzrostowa. Między rokiem 2008 a 2014 liczba pracujących w przedsiębiorstwach większych niż mikroprzedsiębiorstwa wzrosła ponad dwukrotnie, tj. o 111%, czego głównymi beneficjentami byli mężczyźni - wzrost liczby pracujących o ponad 150%, przy wzroście liczby pracujących kobiet o ok. 65%. Tabele poniżej przedstawiają dane dotyczące liczby pracujących. Tabela 25 przedstawia liczbę pracujących ogółem w rozbięciu na poszczególne lata. Tabele nr 26 i nr 27 pracujących w rozbięciu ze względu na płeć.

Tabela 25. Liczba pracujących w gminie Świlcza (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Pracujący ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	8624189	8492588	8611367	8640456	8589779	8681877	8864415
PODKARPACKIE	414457	402319	417501	420759	416783	423206	427179
Powiat rzeszowski	18609	18632	21485	21964	22541	24006	24018
Boguchwała	2017	2064	2062	2102	2140	2053	2059
Świlcza	1527	1560	1706	1656	1558	1914	1582
Trzebownisko	2297	2543	2949	3208	3730	4395	4863

Tabela 26. Liczba pracujących- kobiety (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	kobiety						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	4173499	4152225	4214560	4215127	4237809	4316197	4434573
PODKARPACKIE	189029	187024	192936	193277	195282	199258	202982
Powiat rzeszowski	8598	8712	9635	9640	9799	10526	10643
Boguchwała	893	949	959	923	925	986	1013
Świlcza	862	860	922	898	832	1027	891
Trzebownisko	1052	1199	1255	1308	1420	1580	1727

Tabela 27. Liczba pracujących - mężczyźni. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	mężczyźni						
	2008	2009	2010	2011	2012	2014	
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	
POLSKA	4450690	4340363	4396807	4425329	4351970	4429842	
PODKARPACKIE	225428	215295	224565	227482	221501	224197	
Powiat rzeszowski	10011	9920	11850	12324	12742	13375	
Boguchwała	1124	1115	1103	1179	1215	1046	

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Świlcza	665	700	784	758	726	691
Trzebowniko	1245	1344	1694	1900	2310	3136

Bezrobocie w gminie Świlcza w okresie 2008 -2012 utrzymywało się poniżej poziomu krajowego, jednak w latach 2013 - 2014 przekroczyło go. W stosunku do poziomu bezrobocia w województwie podkarpackim stale utrzymuje się poniżej, chociaż rosło w okresie od 2008 do 2013 roku. W roku 2014 zanotowało nieznaczny spadek o 0,5% co w praktyce w liczbach bezwzględnych oznaczało zmniejszenie się liczby osób bez pracy o 47 osób. Jednak - kiedy bierze się pod uwagę stosunek liczby bezrobotnych w gminie do ogólnej liczby bezrobotnych w Polsce czy w województwie - to można zauważyć, że to zmniejszenie się liczby bezrobotnych nie było tak silne jak tendencja krajowa czy nawet wojewódzka. Podobne zjawisko można zaobserwować także w obu gminach porównywanych.

Szczegółowe dane dotyczące procentowego udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zawiera tabela 28. Tabela 29 w części A opisuje zjawisko bezrobocia w liczbach bezwzględnych, natomiast w części B przywołano dane dotyczące udziału bezrobotnych gminy Świlcza oraz gmin porównawczych w ogólnopolskiej i wojewódzkiej liczbie bezrobotnych.

Tabela 28. Procent bezrobotnych ogółem (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%
POLSKA	6,0	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
PODKARPACKIE	8,7	10,6	10,5	10,7	11,3	11,4	10,2
Powiat rzeszowski	6,5	7,6	8,1	8,4	9,2	9,6	9,0
Boguchwała	5,8	6,8	6,9	7,3	7,9	8,2	7,8
Świlcza	5,8	7,0	7,2	7,4	8,3	9,1	8,6
Trzebowniko	4,8	6,0	7,4	7,5	8,0	8,5	8,0

Tabela 29. Bezrobocie w liczbach bezwzględnych (część A) Udział w bezrobociu województwa i Polski (część B) (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Część A							
POLSKA	1473752	1892680	1954706	1982676	2136815	2157883	1825180
PODKARPACKIE	115567	141944	142263	146208	153807	154216	137932
Powiat rzeszowski	6737	7839	8233	8671	9561	10011	9421
Boguchwała	667	796	828	890	964	1017	966
Świlcza	561	685	720	745	852	930	883
Trzebowniko	588	745	933	959	1046	1118	1066
Część B							
Udział w bezrobociu województwa i Polski							
Boguchwała/Podkarpacie	0,00577	0,00561	0,00582	0,00609	0,00627	0,00659	0,00700
Boguchwała/Polska	0,00045	0,00042	0,00042	0,00045	0,00045	0,00047	0,00053

Świlcza/Podkarpacie	0,00485	0,00483	0,00506	0,00510	0,00554	0,00603	0,00640
Świlcza/Polska	0,00038	0,00036	0,00037	0,00038	0,00040	0,00043	0,00048
Trzebownisko/Podkarpacie	0,00509	0,00525	0,00656	0,00656	0,00680	0,00725	0,00773
Trzebownisko/Polska	0,00040	0,00039	0,00048	0,00048	0,00049	0,00052	0,00058

Dane dotyczące bezrobocia w podziale ze względu na płeć wskazują na niewielką, ale stałą przewagę odsetka bezrobotnych kobiet nad odsetkiem bezrobotnych mężczyzn - dotyczy to danych odnoszących się do udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie przedstawiają tabele 30 i 31.

Tabela 30. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kobiety (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	kobiety						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%
POLSKA	7,0	8,2	8,6	9,0	9,4	9,5	8,2
PODKARPACKIE	10,0	11,1	11,4	12,0	12,1	12,1	11,1
Powiat rzeszowski	7,3	7,8	8,5	9,1	9,5	9,5	9,3
Boguchwała	6,2	7,1	7,4	8,2	8,8	9,0	8,5
Świlcza	6,6	7,1	8,0	8,3	8,5	9,1	9,1
Trzebownisko	5,6	6,3	7,9	7,8	8,1	8,2	8,2

Tabela 31. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym mężczyźni (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	mężczyźni						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%
POLSKA	5,0	7,2	7,2	7,1	8,0	8,2	6,9
PODKARPACKIE	7,4	10,1	9,7	9,6	10,6	10,7	9,4
Powiat rzeszowski	5,8	7,4	7,7	7,9	9,0	9,6	8,7
Boguchwała	5,3	6,4	6,5	6,5	7,1	7,5	7,1
Świlcza	5,1	6,9	6,6	6,6	8,2	9,1	8,1
Trzebownisko	4,1	5,7	6,9	7,1	7,9	8,8	7,8

Biorąc pod uwagę ilość bezrobotnych w liczbach bezwzględnych widać, że ten obraz nie jest już tak jednoznaczny i z roku na rok żadna z płci nie uzyskuje stałej przewagi. W niektórych latach jest więcej bezrobotnych kobiet w innych bezrobotnych mężczyzn. Dane w tym zakresie przedstawiają tabele 32 i 33.

Tabela 32. Ilość bezrobotnych w liczbach bezwzględnych (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	kobiety						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	833435	966421	1014792	1060204	1099186	1099456	939648
PODKARPACKIE	64122	71158	73359	77403	77880	77415	70305
Powiat rzeszowski	3586	3836	4099	4387	4626	4679	4581
Boguchwała	347	405	424	478	509	530	503

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Świlcza	305	329	372	392	409	437	441
Trzebowniko	330	380	482	486	510	519	527

Tabela 33. Ilość bezrobotnych w liczbach bezwzględnych (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	mężczyźni						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	640317	926259	939914	922472	1037629	1058427	885532
PODKARPACKIE	51445	70786	68904	68805	75927	76801	67627
Powiat rzeszowski	3151	4003	4134	4284	4935	5332	4840
Boguchwała	320	391	404	412	455	487	463
Świlcza	256	356	348	353	443	493	442
Trzebowniko	258	365	451	473	536	599	539

Budżet gminy

Dochody ogółem budżetu gminy Świlcza w okresie 2008-2014 wzrosły o 42% - z wyjątkiem małego spadku w roku 2013 - z roku na rok stawały się większe. W tym samym okresie dochody własne zwiększyły się o 36%, jednak ten wzrost nie wykazywał jakiejś jednej stałej tendencji jest raczej wypadkową spontanicznych wzrostów i spadków. Wśród głównych źródeł dochodów własnych gminy należy wyróżnić dwa, tj. podatek od nieruchomości oraz udział w podatku dochodowym od osób fizycznych. Te dwa źródła wspólnie stanowią prawie ¾ dochodów własnych gminy. Warto zwrócić uwagę, że dochody własne gminy Boguchwała były w 2014 r. większe od Świlczy o 77 %, a w gminie Trzebowniko większe ponad dwukrotnie. W roku 2014 wpływy z podatku od nieruchomości w Boguchwale były większe o ponad 30%, zaś w Trzebowniku były wyższe ponad dwukrotnie stanowiąc ok. 230% wpływów Świlczy. W zakresie dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wpływy Boguchwały są wyższe o ponad 50 % a Trzebownika o 38%. W przypadku dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych Boguchwała osiągnęła poniżej 100 tys. złotych, zatem ponad 2,5-krotnie mniej niż Świlcza. Z kolei Trzebowniko osiągnęło z tego tytułu w roku 2014 kwotę ponad 3 milionów złotych a więc sumę prawie 12-krotnie większą niż Świlcza. Dochody budżetu gminy Świlcza przedstawia tabela

Tabela 34. Dochody budżetu gminy Świlcza (w zł) (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Dochody budżetu gminy Świlcza (w zł)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dochody ogółem	322475	343023	398093	406857	435074	434108	458525
	69,96	32,07	73,67	04,29	25,80	60,57	94,46
w tym dochody własne:	115102	125153	119850	142094	162316	146019	157685
	53,43	18,98	66,86	54,47	67,78	33,16	55,47
A. dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	3 719	4 382	4 556	5 629	5 526	5 743	5 997
	477,65	284,43	395,30	026,28	907,10	131,74	273,69
w tym podatek od nieruchomości	2 285	2 630	2 905	4 819	4 024	4 030	4 261
	659,60	851,45	406,29	074,83	440,76	628,09	344,70
B. udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	5 803	5 256	4 812	5 659	6 185	6 502	7 265
	056,00	861,00	548,00	826,00	680,00	646,00	559,00
C. udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	161	128	92	138	140	150	253
	592,36	235,21	916,21	386,20	155,31	019,55	979,07

Dochody budżetu gminy w przeliczeniu na osobę wskazują, że dochody te lokują się poniżej średniej krajowej, poniżej średniej wojewódzkiej a nawet powiatowej (dane nie obejmują miast na prawach powiatu, które dodatkowo tą średnią by podwyższyły). Dochody ogółem Świlczy w przeliczeniu na osobę są także niższe niż analogiczne wartości w Boguchwałie i Trzebowniku. Szczegóły danych przedstawia tabela 35.

Tabela 35. Dochody budżetu na 1 osobę (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Ogółem dochody budżetu na 1 osobę w złotych						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
POLSKA	2452,84	2547,44	2793,93	2926,22	3022,10	3098,94	3272,10
PODKARPACKIE	2333,52	2501,84	2886,60	2860,39	2891,29	2940,58	3115,11
Powiat rzeszowski	2302,56	2508,60	2906,42	2747,11	2687,03	2854,94	3078,13
Boguchwała	2040,75	2507,33	2606,47	2255,93	2408,31	2575,58	2960,56
Świlcza	2272,08	2217,92	2512,27	2555,15	2722,62	2684,82	2828,31
Trzebowniko	2522,24	3007,49	3120,76	2409,44	2617,30	2636,66	3478,95

Jeszcze większa dysproporcja występuje jeśli chodzi o dochody własne w przeliczeniu na 1 osobę. Tutaj gmina Świlcza w 2014 r. osiąga tylko 60 % wpływów średniej ogólnopolskiej (w 2008 r. było to 67%), 78% średniej województwa podkarpackiego(w 2008 r. było to 90%). Dochody te są też znacząco niższe niż w gminach Trzebowniko i Boguchwała, chociaż w 2008 r. do poziomu gminy Boguchwała brakowało jedynie 4% . Szczegółowe dane przedstawia tabela

Tabela 36. Dochody własne na 1 osobę (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	dochody własne na 1 osobę						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
POLSKA	1208,15	1178,74	1246,63	1330,93	1407,72	1492,34	1614,23
PODKARPACKIE	894,69	895,29	954,69	1019,10	1054,28	1110,93	1235,03
Powiat rzeszowski	841,22	864,69	899,19	934,62	913,25	1037,93	1179,64
Boguchwała	837,47	1242,72	1353,63	1038,21	1047,39	1181,37	1432,98
Świlcza	810,98	809,21	756,35	892,39	1015,75	903,08	972,65
Trzebowniko	1210,72	1189,21	1016,77	1006,84	1033,57	1133,29	1594,81

Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych jest w gminie Świlcza najważniejszą pozycją wśród dochodów własnych gminy. Poziom 448 zł 16 groszy na osobę jest niższy o blisko 93 złote od średniej krajowej, co wskazuje na rozmiar dysproporcji mieszkańców gminy do poziomu krajowego. Ten poziom wpływów jest również mniejszy niż w porównywanych gminach w 2014 roku o ponad 100 zł mniej niż w gminie Boguchwała i ok. 40 złotych w gminie Trzebowniko, która jeszcze w 2009 roku notowała niższy poziom dochodów z tego tytułu niż Świlcza.

Tabela 37. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
POLSKA	-	388,95	389,48	437,59	465,50	496,48	541,14
PODKARPACKIE	-	269,89	268,55	314,84	340,30	367,93	404,63
Powiat rzeszowski	-	286,99	291,19	345,39	369,13	398,85	428,54
Boguchwała	-	415,74	409,69	440,17	500,88	526,59	559,00
Świlcza	-	339,90	303,71	355,45	387,09	402,17	448,16
Trzebownisko	-	311,03	329,47	386,85	427,29	433,41	488,73

Dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych w ujęciu na 1 osobę wynoszą 15,67 złotych, co stanowi sumę o ponad 10 złotych niższą niż średnia krajowa. Poziom uzyskiwany przez gminę Świlcza przewyższa gminę Boguchwałę, ale jest znacznie niższy niż gmina Trzebownisko, która jest jednym krajowych liderów, jeśli uwzględni się udział w podatku CIT w przeliczeniu na osobę. Wpływy z tytułu udziału w tym podatku mają charakter dosyć zmienny i dosyć uznaniowy ze względu na łatwość z jaką ten podatek można ominąć, co czynią często zagraniczne korporacje transferując zarobione pieniądze za granicę. Szczegóły na ten temat przedstawia tabela.

Tabela 38. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
POLSKA	-	25,63	23,85	29,21	30,41	28,75	27,15
PODKARPACKIE	-	18,58	15,14	20,82	19,21	18,55	23,00
Powiat rzeszowski	-	15,57	22,15	19,63	13,32	18,63	34,28
Boguchwała	-	14,15	16,08	16,97	13,24	12,89	4,99
Świlcza	-	8,29	5,86	8,69	8,77	9,28	15,67
Trzebownisko	-	17,36	7,00	16,61	9,49	22,14	145,69

Wydatki budżetowe gminy Świlcza w okresie 2008-2014 rosły od sumy 35 115 504,26 w 2008 do 47 765 349,62 w 2014 r. Rozwój ten nie odbywał się w równomierny – liniowy sposób. W 2010 r. budżet osiągnął swoje maximum na poziomie 49 716 389,54 roku.

Wydatki majątkowe inwestycyjne nie przejawiają jednej stałej tendencji. W badanym okresie wydatki na ten cel wahały się od 4,5 mln do ponad 12, 3 mln złotych.

Wydatki bieżące na wynagrodzenia od roku 2010 utrzymują się na względnie stałym poziomie pomiędzy 16 a 16,7 mln złotych. Ich stałą cechą w każdym roku badanego okresu jest to, że przewyższają wydatki inwestycyjne gminy oraz że są wyższe niż dochody własne gminy Świlcza.

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Tabela 39. Wydatki z budżetu gminy Świlcza (Źródło: bank danych lokalnych GUS).

Wydatki z budżetu gminy Świlcza (w zł)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem	35 115 504,26	39 801 993,81	49 203 977,48	42 716 389,54	41 628 237,05	43 125 931,63	47 765 349,62
wydatki majątkowe inwestycyjne	4 516 441,28	6 732 775,92	12 353 288,30	7 641 161,07	6 303 366,54	7 215 758,01	10 341 479,90
wydatki bieżące ogółem	30 599 062,98	33 069 217,89	36 850 689,18	35 075 228,47	35 324 870,51	35 910 173,62	37 423 869,72
wydatki bieżące na wynagrodzenia	12 899 964,26	14 358 738,78	16 128 495,84	16 238 636,76	16 763 067,47	16 624 162,84	16 327 250,25

Porównanie zmian wydatków budżetowych ogółem w gminie Świlcza w stosunku do gmin Boguchwała i Trzebownik wskazuje na dużo większą dynamikę rozwoju tych wydatków w okresie od 2008 do 2014 r. Zauważyć przy tym trzeba, iż wydatki budżetowe Świlczy stanowiły w 2008 roku prawie 90% wydatków gminy Boguchwała i 83% wydatków gminy Trzebownik, natomiast w roku 2014 ten poziom spał do niewiele ponad 70%.

Tabela 40. Porównanie wydatków budżetowych gmin Świlcza Boguchwała i Trzebownik (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

	ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	Zł	zł	zł	zł	zł
Boguchwała	39 212 162,66	43 359 046,29	57 282 366,97	47 635 798,60	46 906 147,80	49 676 082,52	65 012 820,72
Świlcza	35 115 504,26	39 801 993,81	49 203 977,48	42 716 389,54	41 628 237,05	43 125 931,63	47 765 349,62
Trzebownik	42 686 359,64	54 521 467,79	73 189 105,29	54 160 181,49	54 192 254,71	66 739 645,09	65 736 467,01

Wydatki inwestycyjne zarówno w Świlczy i jak i gminach stanowiących materiał porównawczy nie układają się w jedną stałą tendencję. Raczej corocznie są wypadkową potrzeb i możliwości inwestycyjnych, zatem trudno na tym poziomie ogólności wysnuwać jednoznaczne wnioski co do słuszności prowadzonej polityki inwestycyjnej.

Tabela 41 Wydatki majątkowe inwestycyjne. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	wydatki majątkowe inwestycyjne						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	Zł	zł	zł	zł	zł
Boguchwała	8 352 044,47	10 111 108,07	20 246 005,44	10 933 495,67	8 127 680,01	8 592 447,46	21 167 130,98
Świlcza	4 516 441,28	6 732 775,92	12 353 288,30	7 641 161,07	6 303 366,54	7 215 758,01	10 341 479,90
Trzebownik	7 675 962,94	16 958 733,87	14 479 175,79	10 024 306,71	9 638 416,35	19 383 821,78	15 237 003,06

Dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia wskazują - jak już wspomniano - dość ustabilizowany poziom od roku 2010. Podobny model funkcjonuje w gminie Boguchwała, gdzie systematycznie następuje niewielki wzrost tych wydatków - także ustabilizowany na poziomie około 16 mln złotych. Wydaje podobne sumy pomimo iż gmina jest liczniejsza populacyjnie i ma większe przychody niż Świlcza.

O ile - jak już wspomniano powyżej - cechą charakterystyczną wydatków gminy Świlcza na wynagrodzenia jest to, że w każdym roku w okresie 2008 - 2014 przewyższały dochody własne, to w przypadku obu gmin porównawczych występuje zjawisko dokładnie przeciwne, tj. wydatki na wynagrodzenia w żadnym z lat 2008 - 2014 nie przekroczyły dochodów własnych gminy, a często były od nich znacząco niższe. Trzeba jednak przyznać, że taka sytuacja jak w gminie Świlcza w tym aspekcie jest dość powszechna w powiecie rzeszowskim.

Tabela 42. Wydatki bieżące na wynagrodzenia. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	wydatki bieżące na wynagrodzenia						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	zł	zł	zł	zł	zł	zł	zł
Boguchwała	12 302 498,15	14 024 139,78	15 350 817,00	15 884 522,98	16 070 000,65	16 040 837,74	16 685 065,19
Świlcza	12 899 964,26	14 358 738,78	16 128 495,84	16 238 636,76	16 763 067,47	16 624 162,84	16 327 250,25
Trzebownisko	13 833 968,09	15 545 405,64	17 773 122,69	18 899 882,57	19 719 963,32	20 927 125,90	21 873 121,36

Sfera społeczna

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Świlcza funkcjonuje obecnie szereg placówek ochrony zdrowia: Gminny Ośrodek Zdrowia w Świlczy, Wiejskie Ośrodki zdrowia w Trzcianie, Bratkowicach i Mrowli, Punkt Lekarski w Dąbrowie – wszystkie placówki prowadzone przez Zespół Opieki Zdrowotnej nr 2 w Rzeszowie. W ramach powyższych jednostek można otrzymać pomoc z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki pediatrycznej, ginekologicznej, stomatologicznej oraz porady pielęgniarki i położnej środowiskowej oraz rehabilitacji zabiegowej.

W Bratkowicach funkcjonuje Przychodnia Rodzinna, oferująca świadczenia POZ. Oprócz tego na terenie gminy działają gabinet stomatologiczny p. Lucyny Jezioro w Świlczy, gabinet stomatologiczny p. Violetty Dąbrowskiej-Migut oraz gabinet stomatologiczny Małgorzaty Leszczyńskiej – dwa ostatnie zlokalizowane w Rudnej Wielkiej. Poza tym w Trzcianie funkcjonuje gabinet rehabilitacyjny Teodora Cebuli i Rehabilitacja Medyczna "Dotyk".

Ilość porad medycznych udzielonych mieszkańcom gminy urosła o prawie 15 % w okresie 2008-2014 notując lokalne minimum w roku 2011 wynoszące nieco ponad 39000 usług. Podobnie niejednoznaczną tendencję przechodzą gminy stanowiące benchmark w niniejszym opracowaniu, chociaż generalnie liczba udzielonych porad zarówno w Trzebownisku jak i Boguchwałe w roku 2014 była większa niż w 2008. Szczegółowe dane zawiera tabela.

Tabela 43. Ilość porad lekarskich (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	porady ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	1510477 84	1545505 69	1522250 12	1569542 37	1543283 24	1579689 21	1597338 90
PODKARPACKIE	7917918	8028653	7942982	8302277	8300547	8578337	8635066
Powiat rzeszowski	513516	547364	516338	555040	561102	589984	609542
Boguchwała	49488	44587	48838	55184	54983	62486	66723
Świlcza	42541	42859	39901	39227	42216	44834	48810
Trzebownisko	91650	85461	81510	89571	98106	102445	109595

Opieka społeczna

W gminie Świlcza od roku 1990 funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie ze statutem realizuje on zadania własne gminy oraz zlecone z zakresu administracji rządowej wyznaczone głównie przez ustawy:

- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

oraz szczegółowe przepisy innych ustaw, takich jak ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o wychowaniu w trzeźwości czy o zatrudnieniu socjalnym.

Główne kierunki pracy wyznacza Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2010 - 2018, która definiuje główne obszary interwencji jako:

1. Wspieranie mieszkańców gminy w aktywnej obecności na lokalnym rynku pracy i podejmowaniu przez nich inicjatyw gospodarczych.
2. Stworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie i funkcjonowanie w rodzinie.
3. Zapewnienie możliwości egzystowania w środowisku zamieszkania osobom chorym starszym i niepełnosprawnym oraz zapewnienie opieki instytucjonalnej osobom, które nie mogą funkcjonować w środowisku.
4. Podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Wspieranie działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka osób i rodzin z niepełnosprawnością.
6. Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów. Współpraca ze społecznością lokalną.
7. Wykształcone i mobilne zawodowo społeczeństwo.²

W gminie od grudnia 2006 istnieje także Środowiskowy Dom Samopomocy, zlokalizowany w Woliczce. Ośrodek powstał w wyniku przebudowy starej szkoły a przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi pochodzącymi z gminy Świlcza dla odbywania terapii w celu zwiększenia samodzielności i zaradności życiowej, podniesienia zdolności adaptacyjnych w środowisku rodzinnym i społecznym. W czasie zajęć podopieczni ośrodka mogą korzystać z opieki terapeuty a także w razie konieczności z opieki pielęgniarskiej. Ośrodek wyposażony jest w pracownię rehabilitacyjną i fizjoterapeutyczną a także plastyczną komputerową i rękodzielniczą.³

W ramach udzielanej przez gminę pomocy społecznej z wsparcia w 2013 roku[ostatnim roku, z którego dostępne są dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej (ZC KSMP) Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej]z pomocy skorzystało 8,6 % mieszkańców gminy. Z roku na rok ta liczba systematycznie spada, co świadczy o zmniejszającej się liczbie osób takiej pomocy wymagających. Mimo zmniejszania się tej liczebności tej grupy, stale utrzymuje się ona powyżej średniej krajowej, z drugiej strony jest niższa niż średni zasięg pomocy dla województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego.

² Por. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza na lata 2010 - 2018

³ Por. Panorama gminy Świlcza, Świlcza Trzciana 2010 s. 59

Tabela 44. Odsetek osób objętych pomocą społeczną w gminie Świlcza (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%
POLSKA	9,1	8,7	8,1	8,1	8,3	BD
PODKARPACKIE	12,6	11,9	10,8	11,0	11,3	BD
Powiat rzeszowski	12,9	11,3	10,7	11,0	11,7	BD
Boguchwała	9,0	8,7	8,3	7,7	8,6	BD
Świlcza	10,4	9,1	9,1	8,8	8,6	BD
Trzebownisko	7,0	7,1	6,4	6,9	7,3	BD

Podobnie jak w przypadku zasięgu mierzonego udziałem procentowym beneficjentów pomocy społecznej w całej populacji, w liczbach bezwzględnych także odnotowano spadek liczebności kręgu osób, do których dociera pomoc społeczna o ponad 200 osób - co stanowi ponad 13%. Warto zauważyć że w gminach porównywanych ze Świlczą takiego spadku wartości nie zanotowano. Oczywiście przyczyny tego zjawiska można szukać w wielu miejscach. Z jednej strony może być to spowodowane podniesieniem statusu materialnego, znalezieniem pracy przez beneficjentów. Z drugiej można to zjawisko wyjaśniać np. emigracją. Trudno zatem wprost ocenić czy zmniejszenie zasięgu działania pomocy społecznej jest zatem efektem działania administracji gminy Świlcza w tym zakresie. Ocena w tym zakresie powinna wynikać z oceny wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Szczegółowe dane w zakresie zasięgu oddziaływania pomocy społecznej zawiera tabela.

Tabela 45. Liczba osób objętych pomocą społeczną (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	3463031	3338703	3103832	3111054	3204830	BD
PODKARPACKIE *	265481	253249	230283	233915	241099	BD
Powiat rzeszowski	21244	18450	17526	18063	19352	BD
Boguchwała	1650	1633	1578	1484	1668	BD
Świlcza	1603	1445	1444	1414	1389	BD
Trzebownisko	1358	1420	1279	1402	1489	BD

Pomimo zmniejszania się procentowego zakresu osób, do których dociera pomoc społeczna, liczba gospodarstw domowych, która z tej pomocy korzysta w latach 2009-2013 wzrosła i w przypadku gminy Świlcza ten wzrost wyniósł ponad 8%. Dane jednostek samorządu terytorialnego, które stanowią porównanie, także wskazują na lekki wzrost ilości gospodarstw domowych, którym jest udzielana pomoc, ale rozwój tej grupy nie rozwija się w sposób jednostajnie linearny.

Tabela 46. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	ogółem					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.	gosp.
POLSKA	1216821	1203497	1147913	1165811	1211290	BD
PODKARPACKIE	76927	75851	69601	72183	75629	BD
Powiat rzeszowski	5719	5349	5275	5480	6044	BD
Boguchwała	515	532	532	510	550	BD
Świlcza	450	420	432	455	489	BD
Trzebownisko	428	450	427	473	524	BD

Z danych wynika, że w szybkim tempie zmniejsza się liczba rodzin, w których rodzice otrzymują zasiłek rodzinny na dzieci. Taką tendencję można zaobserwować w całej Polsce - dotyczy ona także województwa i powiatu a także gmin będących benchmarkiem dla gminy Świlcza. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne dla dzieci spadła w roku 2013 w gminie Świlcza o 45 procent w stosunku do roku 2008. Dane zaprezentowane zostały w tabeli.

Tabela 47. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-	-	-	-
POLSKA	1922226	1696100	1540801	1416015	1285312	1196479	:
PODKARPACKIE	139548	124959	113883	104664	94802	88028	:
Powiat rzeszowski	11596	10112	8966	8200	7432	7013	:
Boguchwała	1059	900	780	719	663	629	:
Świlcza	929	798	700	613	535	504	:
Trzebownisko	1294	1111	988	909	809	795	:

Podobną tendencję wykazuje liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W tym przypadku nastąpił spadek o ponad 46 procent i tak jak w przypadku liczby rodzin objętych przedmiotowym zasiłkiem tendencja w gminie Świlcza jest odbiciem tendencji ogólnopolskiej wojewódzkiej i powiatowej.

Tabela 48. Dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ogółem. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	3768663	3314200	3003450	2767822	2521897	2337781	:
PODKARPACKIE	288840	255571	231128	211625	191629	176266	:
Powiat rzeszowski	24763	21368	18810	17175	15599	14491	:
Boguchwała	2232	1869	1614	1498	1358	1268	:
Świlcza	1984	1676	1475	1303	1138	1057	:
Trzebownisko	2690	2289	2017	1829	1629	1582	:

Warto zwrócić uwagę na udział procentowy dzieci w wieku do lat 17, otrzymujących zasiłek rodzinny w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tym wieku. W zestawieniu - tabela nr 49 - wyraźnie widać, iż Świlcza w okresie 2008 - 2013 zmniejszyła ten udział znacząco na tyle, że - o ile w roku 2008, 2009 oraz 2010 notowała wyniki powyżej średniej krajowej - to od roku 2011 regularnie notuje wyniki poniżej tej średniej i ta różnica stale się powiększa.

Tabela 49. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%	%	%
POLSKA	46,0	41,1	37,6	35,1	32,2	30,2	:
PODKARPACKIE	57,8	52,4	47,9	44,8	41,0	38,6	:
Powiat rzeszowski	59,2	52,4	47,7	43,9	40,3	38,0	:
Boguchwała	51,5	44,1	37,7	34,9	31,9	30,1	:
Świlcza	57,7	46,4	38,9	35,0	31,1	28,5	:
Trzebownisko	53,1	45,7	39,9	36,7	33,6	33,0	:

Bezpieczeństwo w gminie

Ochroną bezpieczeństwa w gminie zajmuje się komisariat policji w Głogowie Małopolskim podlegający pod komendę miejską policji w Rzeszowie. Dla terenu gminy Świlcza wyznaczeni zostali dzielnicowi rejonów służbowych nr 7, 8, 9 i 10.

Oprócz policji, zadania z zakresu bezpieczeństwa wykonuje straż gminna, która czuwa także nad zadaniami takimi jak nadzór nad porządkiem i ruchem drogowym określonym w przepisach o ruchu drogowym. Podejmuje działania w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomaga w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń.

Edukacja w gminie

Sieć oświatowa gminy jest stosunkowo dobrze rozwinięta - poczynając od przedszkoli poprzez szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne a nawet ponadgimnazjalne. Ze względu na sąsiedztwo Rzeszowa - będącego dużym centrum akademickim - zaspokojone są także potrzeby w tym zakresie. Część placówek funkcjonuje samodzielnie jako odrębne jednostki, część (ze względów organizacyjno-ekonomicznych) połączono w zespoły szkół. W Mrowli funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, obejmujący Przedszkole, Szkołę Podstawową Gimnazjum oraz Trzyletnią Szkołę Przystosowaną do Pracy.

Edukacja przedszkolna w gminie Świlcza w latach 2008 - 2014 odbywała się w ramach czterech przedszkoli, jednego przedszkola specjalnego oraz 7 do 5 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Przedszkola funkcjonują obecnie w Świlczy, Bratkowicach i Trzecie, gdzie funkcjonuje razem ze żłobkiem. Dwa przedszkola funkcjonują także w ramach zespołu szkół, tj. w Dąbrowie oraz Rudnej Wielkiej, w którym funkcjonuje także klasa zerowa - podobnie jak w Mrowli, gdzie istnieje przedszkole i klasa zerowa. Klasa zerowa funkcjonuje także w Publicznej Szkole Podstawowej Sióstr Nazaretanek w Bziance.

Tabela 50. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie Świlcza (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Placówki wychowania przedszkolnego								
	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedszkola bez specjalnych	ob.	4	4	4	4	4	4	4
przedszkola specjalne	ob.	0	0	0	0	1	1	1
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	6	7	7	7	7	5	5

W 2014 roku, zgodnie z danymi dostępnymi w GUS, w przedszkolach na terenie gminy Świlcza uczyto się 376 dzieci, natomiast 176 dalszych uczyto się w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Tabela 51. Dzieci w Placówkach wychowania przedszkolnego. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego								
	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedszkola bez specjalnych	osoba	301	305	307	371	353	360	373
przedszkola specjalne	osoba	0	0	0	0	5	4	3
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	osoba	150	167	182	185	211	183	176

Liczba miejsc tworzonych w placówkach przedszkolnych była wystarczająca w stosunku do liczby dzieci a nawet nieznacznie ją przekraczała - o czym świadczą dane GUS zawarte w tabeli nr 52

Tabela 52. Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego								
	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przedszkola bez specjalnych	msc.	320	325	325	375	375	375	375
przedszkola specjalne	msc.	0	0	0	0	8	10	10

Obecnie w gminie Świlcza funkcjonuje dziesięć szkół podstawowych, w tym jedna szkoła specjalna (Specjalny Ośrodek Szkłono Wychowawczy w Mrowli). Pięć szkół podstawowych funkcjonuje w ramach Zespołów Szkół są to:

- Zespół Szkół w Bratkowicach,
- Zespół Szkół w Dąbrowie,
- Zespół Szkół w Rudnej Wielkiej,
- Zespół Szkół w Świlczy,
- Zespół Szkół w Trzcianie.

Cztery kolejne szkoły działają jako samodzielne jednostki:

- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bratkowicach,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bratkowicach prowadzona przez: Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Nasza Trójka” w Bratkowicach,

- Publiczna Szkoła Podstawowa Sióstr Nazaretanek w Bziance,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Mrowli.

W 2013 uczyło się w ramach tych jednostek 1007 dzieci i liczba ta zmniejszyła się o prawie 7% - w związku z czym zmniejszono także liczbę placówek. Dane na ten temat prezentuje tabela.

Tabela 53. Szkoły podstawowe w gminie Świlcza. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Szkoły podstawowe								
	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
szkoły podstawowe ogółem	ob.	12	12	11	11	11	10	:
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	1078	1068	1048	1018	1019	1007	:

Na terenie gminy Świlcza funkcjonuje 5 gimnazjów 1 gimnazjum specjalne w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Mrowli oraz 4 w ramach zespołów szkół :

- Zespołu Szkół w Bratkowicach
- Zespołu Szkół w Rudnej Wielkiej
- Zespołu Szkół w Świlczy
- Zespołu Szkół w Trzcianie

Do placówek tych w roku 2013 uczęszczało łącznie 464 dzieci - co stanowi spadek o 25% w stosunku do roku 2008. Szczegółowe dane zawiera tabela 54.

Tabela 54. Szkoły gimnazjalne w gminie Świlcza. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Szkoły gimnazjalne								
	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
gimnazja ogółem	ob.	5	5	5	5	5	5	:
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	ob.	4	4	4	4	4	4	:
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	ob.	1	1	1	1	1	1	:
gimnazja dla dorosłych	ob.	0	0	0	0	0	0	:
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	623	591	550	521	477	464	:
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	606	579	537	504	457	451	:
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	17	12	13	17	20	13	:

Ponadto na terenie gminy Świlcza w Trzcianie istnieje Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych, w ramach, którego funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące – Pożarnicze, Technikum Inżynierii Środowiska, Technikum Weterynaryjne, Technikum Geodezyjne, Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego, Technikum Budownictwa i Technikum Fryzjerskie a także Szkoła Policealna - Inżynierii Środowiska i Melioracji, w których można zdobyć wykształcenie kierunkowe we wspomnianych wyżej zawodach.

Tabela 55. Szkoły zasadnicze w gminie Świlcza. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

		Szkoły zasadnicze						
		Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	ob.	1	1	1	1	1	1	:
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne - uczniowie	osoba	14	15	17	22	19	20	:

Tabela 56. Licea ogólnokształcące w gminie Świlcza. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

		Licea ogólnokształcące						
		Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych	ob.	1	1	1	1	1	1	:
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	Osoba	92	85	97	86	90	75	:

Infrastruktura techniczna

Drogi

System drogowy na terenie gminy Świlcza opiera się drogach krajowych (11,6% dróg na terenie gminy Świlcza) drogach powiatowych (21,9% ogółu dróg) oraz drogach gminnych (66,5%) stanowiących dopełnienie całego układu transportowego.

Rysunek 1. **Błąd!** Użyj karty Narzędzia główne, aby zastosować 0 do tekstu, który ma się tutaj pojawić. System drogowy gminy Świlcza (Źródło: <http://www.swilcza.jocgis.pl/>)

Drogi krajowe na terenie gminy

Przez gminę przebiegają trzy drogi krajowe:

- Autostrada A4
- Droga ekspresowa S 19
- Droga krajowej DK 94 (dawniej DK 4)

Układ dróg krajowych sprawia, że gmina posiada wysoką wewnętrzną spójność terytorialną zwłaszcza DK94 łącząca dwie największe wsie w gminie a także łączy gminie z sąsiednim Rzeszowem. Dzięki

autostradzie A4 gmina jest włączona w europejski system drogowy a także jest dobrze skomunikowana zewnętrznie. Stosunkowo mniejsze znaczenie ma droga S19, której od węzła Świlcza dojazd do węzła Rzeszów Zachód o długości 4,4 km będący zachodnim fragmentem obwodnicy Rzeszowa obecnie służy jako wjazd na autostradę A4. W trakcie realizacji jest odcinek od węzła Świlcza do węzła Rzeszów Południe. Znaczenie tej drogi będzie wzrastać wraz z oddawaniem do użytku kolejnych odcinków zarówno w kierunku północnym jak i południowym. Łączna ilość dróg krajowych na terenie gminy wynosi 26,9 km

Drogi wojewódzkie na terenie gminy

Przez teren gminy nie biegnie żadna droga wojewódzka.

Drogi pod zarządem powiatu

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy Świlcza wynosi 50,9 km- z tego większość (bo ponad 86%- 44,17 km) stanowią drogi asfaltowe a tylko ok. 13% drogi o nawierzchni tłuczniowej.

Obecnie przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- 1333R Czarna Sędziszowska – Bratkowice – Miłocin
- 1335R Będziemyśl – Klęczany – Bratkowice
- 1336R Sielec – Będziemyśl – Dąbrowa
- 1377R Przybyszówka – Rudna Wielka – Rudna Mała – Zaczernie – Nowa Wieś
- 1386R Mrowla – Świlcza
- 1388R Trzciana – Nosówka – Zwiężczyca
- 1389R Droga przez wieś Woliczka
- 1390R Świlcza – Przybyszówka
- 1391R Iwierzycy – Zgłobień – Przybyszówka - Rzeszów
- 1436RBłędowa Zgłobieńska – Zgłobień - Niechobrz
- 2150RKupno - Bratkowice - Trzciana

Drogi pod zarządem gminy

W zarządzie gminnym obecnie znajduje się łącznie 154,49 km dróg -z czego 43,65 km to drogi o nawierzchni asfaltowej (28,25 % ogółu dróg gminnych). Drogi o nawierzchni tłuczniowej stanowią 10,92% dróg gminnych a ich łączna długość wynosi 16,86 km. Pozostałą część (60,83%) stanowią drogi gruntowe o łącznej długości 93,98 km.

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Tabela 57. Remonty dróg gminnych w gminie Świlcza (Źródło: dane własne gminy Świlcza)

Remonty dróg gminnych w gminie Świlcza						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
drogi asfaltowe (w metrach)	8 904	5 907	4 887	234	292	6 655
drogi tłuczniowe (w metrach)	bd	-	1 638	2 525	1 304	1 912
drogi z kostki (w metrach)	bd	1 207	2 620	-	500	158
całkowite koszty (w tys. złotych)	2 177	1 717	3 199	1 031	582	1 844

Koleje

Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 91 Kraków - Tarnów - Rzeszów – Przemyśl – Medyka, będąca jednocześnie szlakiem paneuropejskim E30. Linia jest obecnie w trakcie prac modernizacyjnych, zwiększających maksymalną prędkość do 160 km/h. Na terenie gminy są zlokalizowane trzy przystanki osobowe: Trzciana, Świlcza i Rudna Wielka. Bezpośrednie pociągi odjeżdżają kilka razy dziennie do Tarnowa, Krakowa, Przemyśla i Rzeszowa. Na terenie gminy Świlcza brak jest infrastruktury kolejowej, związanej ruchem towarowym - co jest znaczącym utrudnieniem dla rozwoju branży TSL w kontekście ogólnoeuropejskiej polityki transportu, intermodalności transportu a zwłaszcza postulowanej interoperacyjności kolei. Brak jest obecnie terminalu kontenerowego, brak go także w najbliższym otoczeniu gminy a nawet w całej aglomeracji rzeszowskiej.

Zasoby mieszkaniowe

W gminie wg danych GUS zawartych w banku danych lokalnych w 2000 roku znajdowało się 4 429 mieszkań o przeciętnej powierzchni 92 m². Zarówno dane dotyczące liczby mieszkań jak i powierzchni można zakwalifikować jako posiadające tendencję wzrostową, choć wzrost ten nie jest wyznaczony przez stałe linearne tempo i sporadycznie przerywany jest krótkotrwałymi spadkami.

Tabela 58. Liczba mieszkań i ich powierzchnia (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Liczba mieszkań i ich powierzchnia								
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	-	4335	4363	4230	4281	4329	4375	4429
Przeciętna powierzchnia użytkowa								
1 mieszkanie	m ²	91,2	91,5	90,5	91,1	91,7	92,2	92,9
na 1 osobę	m ²	25,6	25,8	24,1	24,4	24,6	24,9	25,3

Poziom wyposażenia techniczno-sanitarnego z nielicznymi wyjątkami co roku podnosi się. W ostatnim roku, z którego dostępne są dane GUS 94 % mieszkań było podłączone do wodociągu, 90 % było wyposażone w ustęp splukiwany, 86% mieszkań posiadało łazienki, 76 % korzystało z

centralnego ogrzewania a 84% miało podłączony gaz z sieci. Dokładne dane z kolejnych lat od 2008 do 2013 przedstawia tabela.

Tabela 59. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
wodociąg	-	4070	4098	4019	4070	4118	4164	:
ustęp splukiwany	-	3680	3708	3859	3910	3958	4004	:
łazienka	-	3705	3733	3696	3747	3795	3841	:
centralne ogrzewanie	-	3268	3296	3226	3277	3325	3371	:
gaz z sieci	-	3553	3625	3649	3682	3711	3736	:

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 60 w okresie od 2008 do 2014 rozwijał się sektor domów jednorodzinnych. Liczba oddanych budynków mieszkalnych (w przypadku badanego okresu corocznie równa liczbie mieszkań) liczba izb oraz powierzchni użytkowej tychże mieszkań oscyluje wokół pewnych charakterystycznych dla siebie wartości, z lekką tendencją wzrostową. Szczegóły zawiera tabela.

Tabela 60. Rozwój budownictwa mieszkaniowego w latach 2008 – 2014 (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Rozwój budownictwa mieszkaniowego w latach 2008 -2014								
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	-	57	35	51	55	57	53	62
Mieszkania oddane do użytkowania								
mieszkania	-	57	35	51	55	57	53	62
izby	-	356	204	284	317	351	305	368
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	8638	4975	7430	7571	8046	7822	9264

Jak wskazuje dane zawarte w tabeli 61 coraz więcej osób z gminy Świlcza korzysta z wodociągów i kanalizacji i instalacji gazowej

Tabela 61. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności								
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
z wodociągu	%	90,8	91,0	91,5	91,7	91,9	92,0	:
z kanalizacji	%	56,7	58,3	59,8	62,9	64,0	64,9	:
z gazu	%	82,0	83,1	82,9	83,2	86,0	85,9	:

Infrastruktura energetyczna i gazowa

Ważnym elementem zapewniającym bezpieczny rozwój przedsiębiorstw jak również wysoką jakość życia mieszkańców jest odpowiedni rozwój infrastruktury przesyłowej, elektroenergetycznej i gazowej. Bliskość aglomeracji rzeszowskiej jest czynnikiem sprzyjającym gminie Świlcza w zapewnieniu odpowiedniego poziomu dostaw w przedmiotowym zakresie. Przez teren gminy lub w ich bezpośredniej bliskości przebiegają linie energetyczne lub znajduje się infrastruktura techniczna stwarzająca korzystne warunki rozwoju:

- - węzeł energetyczny 750/400/110 kV – Widełka k. Rzeszowa,
- - węzeł energetyczny 220/110 kV – Boguchwała k. Rzeszowa.

Przez węzły te przebiegają linie:

- linia 400kV
- linia 220 kV
- linia 110kV

wszystkie w układzie północ południe.

Ponadto przez teren gminy biegną gazociągi wysokoprężne:

- Gazociąg wysokoprężny Husów – Sędziszów DN 700 ,
- Gazociąg wysokoprężny Jarosław – Sędziszów DN700
- Gazociąg wysokoprężny Jarosław – Sędziszów DN 400
- Gazociąg wysokoprężny, relacji Boguchwała – Rzeszów DN 150.

Kultura, sport, turystyka

Instytucje kultury

Na terenie gminy działa Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, będące głównym animatorem działalności społeczno-kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej. Centrum posiada swoje filie także w Bratkowicach, Świlczy i Dąbrowie. Centrum jest organizatorem imprez o zasięgu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim oraz okolicznościowych uroczystości o charakterze lokalnym. Wśród głównych wydarzeń organizowanych przez centrum można wymienić Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Podkarpackie Forum Prasy Samorządowej, Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego, Podkarpackie Święto Miodu. Centrum organizuje także konkursy recytatorskie i poezji śpiewanej, przeglądy zespołów polonijnych, dożynki gminne a także obchody świąt narodowych. Centrum organizuje też imprezy o charakterze sportowym: turnieje piłki nożnej zawody w sporcie pożarniczym, zawody lekkoatletyczne. Gminne Centrum podejmuje współpracę z innymi instytucjami kultury(m.in. WDK Rzeszów oraz z parafiami)w celu zwiększenia zakresu organizowanych imprez oraz szerszego dostępu lokalnej społeczności do organizowanych wydarzeń). Działania GCK wspierają system wartości środowisk tworzących gminę stąd często działania mają charakter patriotyczny i chrześcijański. Działalność Centrum obejmuje również troskę o zabytki kultury materialnej i duchowej - w ramach tej działalności dokonano inwentaryzacji restauracji szeregu małych obiektów kultu jak krzyże kapliczki figury itp. GCK wspiera i ściśle współpracuje z stowarzyszeniami regionalistów takimi jak: Towarzystwo Przyjaciół Trzciany, Towarzystwo Przyjaciół Świlczy, Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej prowadząc działalność wydawniczą, konserwatorską a także popularyzatorską. Przy Centrum działają też liczne grupy dziecięce, młodzieżowe i zrzeszające osoby dorosłe o charakterze taneczno-wokalnym.

Innymi instytucjami kultury wartymi wzmiankowania działającymi niezależnie od Centrum są:

- Chór dziecięcy "Kantuski" działający przy szkole podstawowej w Trzcianie,

- Chór Mieszany "Cantus" założony w 1932 przy parafii Trzcianie jako kontynuator tradycji śpiewaczych mieszkańców,
- Chór z Bratkowic działający przy tamtejszej parafii,
- Chór Parafialny z Błędowej Zgłobieńskiej.

Bardzo ważną rolę edukacyjną odgrywa Regionalny Dom Tradycji Ludowych mający w swojej ofercie zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu regionalistyki.

Biblioteki

Działalność biblioteczną realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Oprócz siedziby głównej posiada jeszcze pięć filii w Świlczy, Bratkowicach, Mrowli, Rudnej Wielkiej oraz w Dąbrowie.

Ta ilość placówek bibliecznych plasuje gminę Świlcza znacznie powyżej średniej krajowej a także powyżej średniej wojewódzkiej na Podkarpaciu. Szczegółowe dane przedstawia tabela nr 62

Tabela 62. Ludność na 1 placówkę biblioteczną (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Ludność na 1 placówkę biblioteczną						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	3823	3871	3940	3990	4072	4103	:
PODKARPACKIE	2811	2825	2841	2896	2890	2874	:
Powiat rzeszowski	2271	2390	2394	2601	2227	2303	:
Boguchwała	1827	1841	1887	1910	1921	1946	:
Świlcza	2572	2580	2650	2662	2689	2699	:
Trzebownisko	3232	6544	6647	6723	6772	6855	:

Także pod kątem ilości książek dostępnych w bibliotekach na 1000 ludności statystyki wyglądają bardzo dobrze znacznie przewyższając wartości krajowe wojewódzkie a także powiatowe. Szczegóły prezentuje tabela.

Tabela 63. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności. (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.
POLSKA	3546,9	3517,9	3458,3	3439,0	3415,7	3402,0	:
PODKARPACKIE	4257,6	4210,3	4141,2	4087,1	4100,8	4075,0	:
Powiat rzeszowski	4677,6	4463,3	4390,4	3939,9	4298,7	4231,0	:
Boguchwała	4713,9	4562,0	4426,3	4268,8	4222,0	4220,0	:
Świlcza	4895,0	4928,9	4867,3	4915,5	4927,6	4959,0	:
Trzebownisko	3273,3	1497,5	1505,3	1508,7	1542,0	1512,0	:

Ilość wypożyczeń na 1 czytelnika także sytuuje gminę Świlcza powyżej średniej krajowej wojewódzkiej i powiatowej. Jednak trzeba zauważyć, że liczba ta spada znacznie szybciej niż na poziomie ogólnopolskim. Szczegóły zawarto w tabeli

Tabela 64. Ilość wypożyczeń na 1 czytelnika (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.	wol.
POLSKA	18,9	18,7	18,4	18,6	18,9	18,5	:
PODKARPACKIE	19,4	19,3	19,3	19,8	20,1	19,4	:
Powiat rzeszowski	19,8	20,6	20,5	20,5	25,7	20,1	:
Boguchwała	25,2	24,8	23,8	24,0	25,5	24,2	:
Świlcza	25,6	24,1	24,8	26,4	25,5	22,6	:
Trzebownisko	7,0	21,4	22,2	21,7	21,8	21,9	:

Ilość czytelników bibliotek publicznych na 1000 osób sytuuje gminę Świlcza na pozycji poniżej wyników ogólnopolskich, wojewódzkich oraz powiatowych. Dodatkowo w tym aspekcie utrzymuje się tendencja spadkowa, i to znacznie silniejsza niż w skali ogólnopolskiej.

Tabela 65. Ilość czytelników bibliotek publicznych na 1000 osób (Źródło: bank danych lokalnych GUS)

Jednostka terytorialna	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
POLSKA	171	172	169	168	168	167	:
PODKARPACKIE	174	173	168	164	168	169	:
Powiat rzeszowski	153	147	147	127	151	149	:
Boguchwała	216	212	210	189	194	195	:
Świlcza	151	144	143	144	141	137	:
Trzebownisko	112	59	61	58	62	63	:

Biblioteki Publiczne są ogólnie dostępne dla wszystkich mieszkańców Gminy w zakresie korzystania ze zbiorów nie tylko książek, czasopism ale także Internetu (w placówkach dostępnych jest 18 komputerów) a także usług poligraficznych. Biblioteki Publiczne oprócz swoich zasadniczych zadań statutowych związanych z gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów, uczestniczą także w działalności informacyjnej, kulturalno-edukacyjnej oraz zajmują się szeroko pojętą popularyzacją czytelnictwa. Bibliotekarze ciesząc się dość wysokim autorytetem osobistym pełnią też dość istotną rolę w zakresie edukacji społecznej przeprowadzając kursy szkoleniowe /przygotowywania bibliografii załącznikowych, sporządzania przypisów/, dla maturzystów, licencjatów i przyszłych magistrów, często też są proszeni o pomoc poradnikową, instruktażową /np. pisanie CV, dokumentacji urzędowej i innej/, o pomoc w obsłudze komputera, założenia poczty e-mail, kont na portalach społecznościowych itp.⁴

⁴ na podstawie z informacji otrzymanych z Gminnej Biblioteki Publicznej.

Sport w gminie

W gminie Świlcza istnieje siedem klubów sportowych, których przedstawiciele zasiadają w Radzie Gminnej LZS, która koordynuje :

- Ludowy Klub Sportowy „BRATEK” w Bratkowicach,
- Ludowy Klub Sportowy „DĄB” w Dąbrowie,
- Ludowy Klub Sportowy „MROWLANKA” w Mrowli,
- Klub Sportowy „RUDNIANKA” w Rudnej Wielkiej,
- Ludowy Klub Sportowy „ŚWILCZANKA” w Świlczy,
- Ludowy Klub Sportowy „TRZCIANKA” w Trzcianie.

Drużyny prowadzone przez te kluby uczestniczą w niższych - lokalnych klasach rozgrywkowych nie odnosząc spektakularnych sukcesów na arenie ponadregionalnej.

W zakresie sportu młodzieżowego w gminie funkcjonuje Gminny Uczniowski Klub Lekkiej Atletyki G.U.K.L.A. „Bratkowice–Korzeniowski.pl” w Bratkowicach

Na terenie gminy istnieje pole golfowe wraz z klubem będącym operatorem obiektu.

Zasoby przyrodnicze

Na potencjał turystyczny gminy zdolny ściągnąć do Świlczy osoby szukające wypoczynku składają się w szczególności zasoby przyrodnicze. Liczne tereny leśne, zbiorniki wodne, szlaki turystyczne mogą stanowić ofertę skierowaną do turystów, którzy mogą tu znaleźć urocze miejsca godne odwiedzenia i zapewniające relaks. W pierwszej kolejności uwagę zwraca usytuowany w północnej części gminy kompleks leśny objęty Mielecko - Kolbuszowsko - Głogowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Warto zwrócić uwagę na rezerwat Zabłocie w Bratkowicach, obejmujący tereny leśno-bagiennie w stanie niezmienionym lub mało zmienionym przez człowieka. Występuje na tym terenie ok. 160 gatunków ptaków.

Na terenie lasów bratkowickich zlokalizowany jest także Rezerwat Bór o powierzchni 365,43 ha z drzewami 90-i 100-letnimi, będący ostoją rzadkich gatunków ptaków - m.in. bociana czarnego.

Na terenie gminy a konkretnie także w Bratkowicach w zlewni rzeki Mrowla znajduje się także część obszaru specjalnej odnowy ptaków pod nazwą Puszcza Sandomierska, należącej do sieci Natura 2000.

Kolejny obszar warty wzmiankowania to ponad 30 hektarowe uroczysko Trzciana Olszyny - zamknięte dla ruchu mechanicznego, odwiedzane w celach edukacyjnych przez młodzież. Na tym terenie znajduje się ścieżka edukacyjna z wieżami widokowymi zadaszeniami oraz przystankami edukacyjnymi

Warto wspomnieć o trzech szczególnych elementach środowiska gminy Świlcza, które warto z jednej strony objąć ochroną a z drugiej strony warto wyeksponować:

- Zespół holocenijskich torfowisk w dolinie rzeki Mrowla pomiędzy Trzcianą Dyndy a Kamyszynem Otoką - posiadający wyjątkowe zasoby taksonów florystycznych i faunistycznych związanych z siedliskami bagiennymi.
- Dolina rzeki Osiny z przylegającym olsem bagiennym- biotop rozrodu ptactwa lasów bagiennych.

- Unikatowe stanowisko naturalnie sfałdowanego wypiętrzonego i naturalnie odsłoniętego fliszu karpackiego zlokalizowany w rejonie Woliczki.

Zabytki

Na terenie gminy znajduje się kilka obiektów interesujących architektonicznie o wartości zabytkowej:

- Zabytkowy Kościół w Mrowli z przełomu XIX i XX wieku,
- Zabytkowy Kościół w Rudnej Wielkiej wybudowany w latach 1928 -1936,
- Zabytkowy Kościół w Trzcianie z końca XIX wieku,
- Dwór i park w Trzcianie,
- Park podworski w Bratkowicach.

Infrastruktura turystyczna

Na terenie gminy znajdują się dwa hotele usytuowane w Świlczy w bezpośredniej bliskości granic miasta Rzeszowa. Niewątpliwym minusem z punktu widzenia turystyki weekendowej jest brak bazy agroturystycznej czy niskobudżetowej bazy noclegowej, która mogłaby zatrzymać potencjalnego turystę na dłużej niż jeden dzień.

Życie społeczne i organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Świlcza działa szereg organizacji społecznych i pozarządowych stanowiących niejednokrotnie centra aktywności lokalnej i istotne wsparcie aktywności miejscowej społeczności. Część z nich może się pochwalić ponad stuletnią historią i stanowią ważny element stanowiący o tożsamości, tradycji i więziach społecznych .

W gminie znajduje się 8 parafii rzymsko-katolickich:

- Parafia pw. Św. Łukasza Ewangelisty oraz Św. Józefa w Mrowli - erygowana w latach 1367-1373,
- Parafia pw. Św. Wawrzyńca oraz Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej w Trzcianie - erygowana w 1417 roku,
- Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz św. apostołów Szymona i Judy w Świlczy - erygowana w I połowie XV wieku,
- Parafia pw. św. Teresy od dzieciątka Jezus w Rudnej Wielkiej - erygowana w 1912,
- Parafia pw. Św. Jana Chrzciciela w Bratkowicach - erygowana w 1934,
- Parafia pw. Św. Maksymiliana Kolbe w Bziance - erygowana w 1978,
- Parafia pw. Matki Bożej Królowej Polski w Dąbrowie- erygowana w 1987,
- Parafia pw. Św. Wojciecha w Błędowie Zgłobieńskiej - erygowana 1995,

Tradycyjnie ważną rolę - nie tylko w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego - stanowią Ochotnicze Straże Pożarne. Łączna liczebność wszystkich oceniana jest na około 500 osób. Ze

względem na posiadane zaplecze techniczno-gospodarcze ich działalność nie skupia się jedynie na zabezpieczeniu przed ogniem, ale coraz powszechniej uczestniczą w szeroko pojętych zadaniach związanych z bezpieczeństwem i ratownictwem - nie sposób też pominąć ich aktywności na polu integracji społecznej wsi czy działalności kulturalnej.

Na terenie gminy działają:

- OSP Świlcza (rok założenia 1872),
- OSP Mrowla (1904),
- OSP Bratkowice (1906),
- OSP Trzciana (1908),
- OSP Dąbrowa (1909),
- OSP Błędowa Zgłobieńska (1912),
- OSP Woliczka (1925),
- OSP Bzianka (1926).

W gminie Świlcza działa 10 Kół Gospodyń Wiejskich kultywując zwyczaje obrzędy i tradycje ludowe, są to:

- KGW Błędowa Zgłobieńska
- KGW Bratkowice
- KGW Bzianka
- KGW Dąbrowa
- KGW Mrowla
- KGW Rudna Wielka
- KGW Świlcza
- KGW Trzciana
- KGW Trzciana - Słotwinka
- KGW Woliczka.

W Bratkowicach od lat 90-tych działa koło Światowego Związku Żołnierzy AK. Działalność polega głównie na opiece nad miejscami pamięci oraz na pomocy wdowom po kombatantach.

W celu wsparcia osób niepełnosprawnych, których stan fizyczny, psychiczny i/lub umysłowy uniemożliwia lub ogranicza pełne funkcjonowanie w lokalnym środowisku powołano stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Gminy Świlcza. Stowarzyszenie podejmuje działalność edukacyjną związaną z rehabilitacją niepełnosprawnością także podwyższeniem jakości życia takich osób.

Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Świlczy to kolejna organizacja warta wzmiankowania. Stowarzyszenie stawia sobie za cel wspieranie inicjatyw społecznych, działalność edukacyjną i kulturalną skierowaną do kobiet w środowisku wiejskim w celu zapoznania ich i upowszechnienia najnowszej wiedzy w zakresie zdrowia, opieki społecznej oraz rolnictwa.

Na terenie Gminy Świlcza działają także dwa podmioty związane z produkcją żywności:

- Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej EKO DAR
- Związek Stowarzyszeń –Polska Izba Rolnictwa Ekologicznego.

Stowarzyszenie EKO DAR zrzesza gospodarstwa ekologiczne, posiadające odpowiedni certyfikat. Stowarzyszenie obejmuje terenem działania całe województwo podkarpackie a w szczególności gminę Świlcza.

Izba z założenia reprezentuje stowarzyszenia będące jej członkami t.j.:

- Podkarpackie Stowarzyszenie Rolnictwa Ekologicznego EkoGal z Chmielnika,
- Leżajskie Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych Leżajska,
- Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych Truskawka ze Starego Dzikowa,
- Eko Wisłoka z Krępnej
- miejscowe Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej EKO DAR.

Celem Izby jest koordynacja działań edukacja i promocja inicjatyw w zakresie promocji przetwórstwa i zbytu produktów rolnictwa ekologicznego, wspieranie merytoryczne i organizacyjne producentów tego rodzaju żywności.

W gminie działa także Koło Wędkarskie Karaś w Świlczy, zrzeszające ponad 150 członków. Prowadzi działalność statutową związaną z wydawaniem uprawnień do połowu ryb, opieką nad zbiornikami wodnymi w Trzcianie, zarybianiem.

Gminne Koło Pszczelarzy zrzesza osoby zajmujące się tą formą działalności rolniczej. Koło - oprócz wspierania działalności swoich członków - organizuje największą imprezę pszczelarską na Podkarpaciu: Podkarpackie Święto Miodu.

Teren gminy objęty jest też działaniami Lokalnej Grupy Działania Trygon – Rozwój i Innowacja działającej na rzecz zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej, promowania innowacyjności i realizowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Członkami Lokalnej Grupy działania są osoby fizyczne i prawne w tym gminy Świlcza, Boguchwała i Lubienia.

Rozdział 2 Badania ankietowe

Przeprowadzona w poprzednim rozdziale analiza desk research, której wyniki przedstawiono w poprzednim rozdziale była podstawą do opracowania ankiety w celu zbadania satysfakcji i oczekiwań mieszkańców w stosunku do wytypowanych w wyniku analizy desk reserch obszarów życia. Tabela 66. wskazuje na badanych zagadnień oraz średnią ocenę funkcjonowania każdego z analizowanych obszarów. Badanie zrealizowano na próbie n=523 osoby. Najlepiej funkcjonujące obszary o średniej ocen powyżej 3,8 to Dostęp do edukacji średnia wartość 4,04 gospodarka odpadami (3,9) oraz sieć wodno kanalizacyjna (4,1). Najgorzej funkcjonujące obszary (poniżej wartości 3,3) to Lokalny rynek pracy średnia ocen to (2,5) Wsparcie dla przedsiębiorczości i rolnictwa 2,7. Dostęp do kultury i rozrywki (2,99) Pomoc społeczna (3,05) Możliwość skorzystania z bazy sportowej 3,07 oraz jakość pracy administracji publicznej (3,2)

Tabela 66. Wyniki badań ankietowych.

Bezpieczeństwo	3,651302605
Opieka zdrowotna	3,473469388
<i>Dostęp do przedszkoli, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego</i>	<i>4,040322581</i>
Lokalny rynek pracy	2,508264463
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>3,985714286</i>
<i>Sieć wodno-kanalizacyjna</i>	<i>4,100806452</i>
Pomoc społeczna	3,054507338
Stan dróg na terenie gminy	3,320486815
Dostęp do kultury i rozrywki	2,99185336
Możliwość korzystania z bazy sportowej	3,071721311
Stan środowiska przyrodniczego	3,703629032
Dostępność handlu i usług	3,781186094
Transport publiczny	3,447368421
Dostępność miejsc parkingowych	3,46090535
Dostęp do internetu	3,724137931
Jakość pracy administracji publicznej	3,215605749
Wsparcie dla przedsiębiorczości i rozwoju rolnictwa	2,759911894

Rozdział 3 Analiza SWOT

Analiza SWOT to technika analityczna stosowana w planowaniu strategicznym. Polega na zestawieniu Silnych stron (Strengths), Słabych stron (Weakness), Szans (Opportunities) i Zagrożeń (Threats). Pozwala ona na skonstruowanie scenariuszy rozwoju gminy w różnych wariantach w zależności od zrealizowania się okoliczności przewidzianych w ramach szans i zagrożeń.

Zestawienie Silnych i Słabych stron

Tabela 67A. Analiza SWOT. Silne i słabe strony

Silne strony [S]	Słabe strony [W]
S1. Dostęp do europejskiego systemu autostrad i dróg ekspresowych. Położenie na skrzyżowaniu Autostrady A4 będącej polskim odcinkiem europejskiej drogi E40 i drogi ekspresowej S19.	W1. Niewystarczająco dobrze przygotowane tereny inwestycyjne. Brak pełnego uzbrojenia terenów inwestycyjnych. Brak lub niewystarczająca infrastruktura towarzysząca terenom inwestycyjnym typu drogi itp.
S2. Położenie obok granicy Rzeszowa- pozwalające w większym stopniu zaspokoić wiele potrzeb mieszkańców. Możliwość sięgnięcia po potencjał tego miasta, w tym kapitał ludzki i intelektualny.	W2. Brak w gminie i najbliższej okolicy terminali intermodalnych, nowoczesnych punktów przeładunkowych, wyposażonych w urządzenia dźwignicowe czy reach stackery do przeładunku kontenerów. (Najbliższe takie terminale znajduje się w Dębicy i Medyce). Brak planów rozwojowych w tej kwestii w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Stanowi to istotne ograniczenie rozwojowe nie tylko gminy Świlcza ale też całego ROF.
S3. Dość wysoka spójność terytorialna dzięki systemowi dróg lokalnych oraz przebiegającej przez gminę w układzie średnicowym drodze krajowej DK94.	W3. Brak stacji kolejowej a nawet bocznic kolejowej na terenie gminy. Wysokie prawdopodobieństwo utrudnień w dostępie do szlaku komunikacyjnego E30 w konsekwencji zmniejszenie możliwości budowy bocznic szlakowej w przyszłości. Z punktu widzenia gminy Świlcza realizacja projektu modernizacji linii ograniczyła możliwości rozwoju gospodarczego gminy.

<p>S4. Obecność na terenie gminy linii kolejowej E30 należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego.</p>	<p>W4. Tereny inwestycyjne oferowane przez gminę na stronie internetowej, mimo iż w linii prostej leżą tuż obok trasy S19, efektywnie leżą w odległości ok. 6 km od węzła Świlcza (w dużej części drogą wojewódzką o szerokości 6 m biegnącą przez teren zabudowany) i ponad 8 km od węzła Rzeszów Północ. Dla porównania rzeszowska baza Raben sp. z o.o. jest położona tylko nieco ponad 1 km od węzła Świlcza.</p>
<p>S5. Posiadanie oferty terenów inwestycyjnych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie strefy ekonomicznej Rzeszów Dworzysko.</p>	<p>W5. Tereny inwestycyjne oferowane na stronie internetowej gminy nie posiadają pełnego uzbrojenia. W zależności od działki: brak wody, gazu, kanalizacji lub prądu. Nieścista informacja w ofercie inwestycyjnej dostępnej publicznie.</p>
<p>S6. Blisko zlokalizowane lotnisko w Jasionce, bliskość firm klastra Doliny lotniczej.</p>	<p>W6. Niedostateczny rozwój komunikacji publicznej w niektórych częściach gminy. Wskazują na ten problem badania ankietowe.</p>
<p>S7. Dobrze przygotowana i rozbudowana infrastruktura energetyczna w gminie i jej bezpośredniej bliskości. Linie 750/400/110 kV.</p>	<p>W7. Zbyt mała liczba przedsiębiorstw z branży TSL (Transport Spedycja Logistyka) pomimo sprzyjających warunków infrastrukturalnych (w stosunku do innych miejsc leżących na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych).</p>
<p>S8. Czyste naturalne środowisko przyrodnicze - sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.</p>	<p>W8. Braki w infrastrukturze drogowej w zakresie oświetlenia i traktów pieszych.</p>
<p>S9. Dobre warunki sprzyjające turystyce rowerowej, pieszej a w zimie na tych samych ścieżkach narciarstwu biegowemu.</p>	<p>W9. Mała innowacyjność przedsiębiorstw.</p>
<p>S10. Dodatni przyrost naturalny, wzrost liczby ludności, dobre na tle województwa wyniki demograficzne. Dodatkowo saldo migracji.</p>	<p>W10. Mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw, o znaczącym potencjale inwestycyjnym.</p>

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

S11. Relatywnie duża liczba firm zajmująca się przetwórstwem przemysłowym.	W11. Niedostateczne wsparcie przedsiębiorczości oraz dla działalności rolniczej.
S12. Dobry dostęp do Internetu	W12. Niewielka oferta turystyczna. Brak wykreowanego produktu turystycznego.
	W13. Starzenie się społeczeństwa.

Zestawienie Szans i Zagrożeń

Tabela 67B. Analiza SWOT. Szanse i zagrożenia

Szanse [O]	Zagrożenia [T]
O1. Dokończenie planowanych inwestycji drogowych w całym przebiegu Autostrady A4 i drogi ekspresowej S19.	T1. Degradacja roli Rzeszowa i Podkarpacia w obrocie gospodarczym Polski, w wyniku globalnych negatywnych zjawisk ekonomicznych (np. kryzysy finansowe).
O2. Rozwój współpracy gospodarczej ze Słowacją i Ukrainą.	T2. Niska aktywność gospodarcza mieszkańców, niechęć do modernizacji rolnictwa.
O3. Rozwój transportu multimodalnego. Budowa w gminie Świlcza lub w jej najbliższym sąsiedztwie terminalu multimodalnego obsługującego ruch towarowy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz ruch tranzytowy.	T3. Ograniczenie współpracy międzynarodowej - zwłaszcza ze Słowacją i Ukrainą: bariery prawne.
O4. Wzrost pozycji Rzeszowa i Podkarpacia na gospodarczej mapie Polski.	T4. Odptyw kapitału ludzkiego z aglomeracji rzeszowskiej. Pogorszenie jakości kapitału ludzkiego.
O5. Wzmocnienie potencjału zasobów ludzkich na Podkarpaciu a w szczególności w Rzeszowie.	T5. Ograniczenia prawne i podatkowe w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, działalności rolniczej.
O6. Rozwój lotniczego transportu cargo w aglomeracji Rzeszowskiej.	T6. Niekorzystna zmiany przepisów dotyczące produkcji żywności przez rolników
O7. Przygotowanie lepszej, bardziej konkurencyjnej oferty terenów inwestycyjnych.	T7. Brak realizacji inwestycji związanych z dostępem ruchu towarowego do linii kolejowych.
O8. Rozwój popytu na produkty ekologicznego rolnictwa, przetwórstwa rolnego oraz usługi agroturystyczne. Ułatwienia prawne dla rolników sprzyjające rozwojowi przetwórstwa żywności i produkcji produktów regionalnych.	T8. Niski poziom inwestycji w drogi lokalne.
O9. Wzrost zamożności mieszkańców aglomeracji rzeszowskiej.	T9. Niskie wsparcie dla rozwoju terenów inwestycyjnych.
O10. Skuteczne pozyskiwanie środków	T10. Niskie wsparcie dla rozwoju oferty

zewnątrznych do finansowania projektów.	terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
O11. Rozwój infrastruktury kolejowej zdolnej do obsługi ruchu towarowego.	
O12. Przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe.	

Macierz analizy SWOT

Macierz analizy SWOT służy ocenie pozycji strategicznej organizacji. Przy wykonywaniu takiej macierzy należy ocenić cztery zagadnienia:

1. Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą wykorzystać nadarzające się szanse?
2. Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia?
3. Czy zidentyfikowane słabe strony nie pozwolą na wykorzystanie nadarzających się szans?
4. Czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływań zagrożeń?

Celem wykonania tej analizy jest określenie rodzaju scenariusza który ma być realizowany w strategii od strony metodologicznej brak interakcji pomiędzy aspektami należy przyznać zero punktów za istnienie interakcji między aspektami jeden punkt , w przypadku istnienia silnej interakcji należy przyznać dwa punkty. Wyniki należy dla każdego z aspektów sumować w każdej ćwiartce zestawienia a potem podliczyć wynik dla każdej z ćwiartek.

Tabela 68. Macierz interakcji SWOT

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11	O12		T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
S1	2	1	2	1	1	1	1				2	11								1	1			2
S2		1		2	2	1			1			7		1		1		1						3
S3							1		1			3									1		1	2
S4	1	1	1	2			1				2	8		1						1				2
S5	1		1	1		1	1				2	7		1								1		2
S6	1	1	1			1					2	6		1						2				3
S7	1		1								1	3												0
S8								1	1	1		4		1			1	1					1	4
S9								1	1			2		1			1	1						3
S10	1			1	1							4		1	1									2
S11		1	2	1	1	1					2	8		1					1					2
S12					1		1					2												0
	7	5	8	8	6	5	5	2	4	1	11	3		4	5	0	1	2	4	4	2	1	2	
W1		1	1				2				1	5		1	1					2	2			6
W2		2										2		1		1				2		1		5
W3												0								1	1	1		3
W4												0		1							2	2		5
W5							1				1	2		1						1	1	1		4
W6				1					1			3									1		2	3

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

W7	1	1	1			1				1		5			1			1				2
W8				1					1		1	3						1			2	3
W9		1										1			1			1		1		3
W10		1		2	1		1		1			7			1			1		1		3
W11	1	1	1	1		1	1		1		1	8	1	1	1	1	2	2	1		1	10
W12								1	2	2		5					1					1
W13					1				1			2	1									1
	2	7	3	5	2	2	5	1	7	2	5	2	6	2	3	3	3	2	10	8	8	4

Wynikiem przeprowadzonej analizy jest wybór jednego z czterech scenariuszy:

- Agresywnego - jeśli mocne strony pozwolą wykorzystać nadarzające się szanse i między nimi tworzy się najwięcej interakcji i są one najsilniejsze (największa ilość punktów w ćwiartce).
- konserwatywnego - jeśli mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia i to tam powstaje najwięcej interakcji.
- konkurencyjnego - jeśli słabe strony ograniczają wykorzystanie nadarzających się szans i to tu jest najwięcej interakcji.
- defensywnego - jeśli słabe strony wzmocniają siłę oddziaływań zagrożeń tworzą największą liczbę powiązań.

Z przedstawionej tabeli wynika, że najlepszym scenariuszem dla gminy Świlcza jest scenariusz agresywny - zwłaszcza w kontekście jej położenia zarówno na skrzyżowaniu europejskich szlaków drogowych jak i blisko miasta, które charakteryzuje się sporym potencjałem oraz dość dynamicznym tempem rozwoju.

Rozdział 4 Misja gminy

Misja gminy jest na ogół formułowana po to by odpowiedzieć na pytania o cel istnienia organizacji, zwięźle określenie jej ambicji i kierunków rozwoju, wskazanie do kogo adresuje swoje działania i wreszcie jakie zaspokaja potrzeby. Misja powinna być sformułowana dosyć zwięźle, ale też dość jasno i wyraziście. Misja stanowi komunikat, który jest przekazywany wewnątrz organizacji, aby nadać jej codziennym działaniom sens i jednolity kierunek. Stanowi także komunikat na zewnątrz do podmiotów, których potrzeby zaspokaja aby przekazać informację o celach rodzaju podejmowanych działań i sposobie funkcjonowania.

W trakcie prac nad niniejszą strategią misję gminy Świlcza sformułowano w następujący sposób:

Świlcza

miejsce gdzie tworzymy warunki do lepszej pracy i wygodniejszego życia.

Rozdział 5 Wizja Gminy

Wizja gminy jest ogólnym wyobrażeniem, docelowym modelem i oczekiwanym obrazem gminy po zakończeniu okresu przeznaczanego na realizację strategii. Wizja może, a nawet powinna być bardziej rozbudowana w stosunku do misji. Wizja powinna ogólnie, ale bardziej szczegółowo niż misja określać cel jaki realizować będą instytucja zaangażowane w realizację. Powinna określać zbiór podmiotów, do których adresuje swoją działalność organizacja. W związku z tym, że zakres czasowy który obejmuje strategia jest dość krótki (rok 2020) w wizji gminy sięgnięto do roku 2025 kiedy efekty działań będą bardziej widoczne i odczuwalne niż w roku 2020, aby nakreślić plan działań w nieco szerszej perspektywie. Wizja gminy Świlcza brzmi:

Świlcza w roku 2025 to nowoczesna gmina realizująca usługi publiczne, by w jak najwyższym stopniu spełnić oczekiwania i wymagania mieszkańców, inwestorów oraz gości. Świlcza 2025 to gmina czysta ekologicznie dbająca o środowisko przyrodnicze i ułatwiająca dostęp do niego, gmina produkująca zdrową i czystą ekologicznie żywność, przetwarzana na miejscu przez rolników w ich własnych gospodarstwach. Świlcza 2025 to miejsce na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w którym stworzono warunki rozwoju przedsiębiorstw zwłaszcza branży TSL.

Rozdział 6 Plan działań strategicznych

Celem głównym niniejszej strategii jest realizacja założonej misji i wizji. Aby monitorować czy cel główny jest realizowany prawidłowo należy ustanowić mierniki które będą wskazywać na ile założone cele strategii są realizowane. Mierniki powinny spełniać regułę S.M.A.R.T. a zatem ustanowione mierniki powinny być:

1. proste (Simple),
2. mierzalne (Measurable),
3. ambitne(Ambitious),
4. realistyczne (Realistic)
5. i określone w czasie (Time related).

Aby zrealizować cel główny Strategii należy odnieść do niego cele niższego rzędu (strategiczne i podporządkowane im cele operacyjne), które będą warunkowały osiągnięcie celu nadrzędnego. Oprócz tego konieczne jest wyznaczenie konkretnych zadań warunkujących osiągnięcie tychże celów.

Miernikami celu głównego są:

1. liczba mieszkańców gminy
2. wzrost dochodów własnych gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych
3. wzrost dochodów własnych gminy z tytułu podatku od nieruchomości
4. ogólna liczba przedsiębiorstw na terenie gminy
5. liczba średnich i dużych przedsiębiorstw na terenie gminy

W oparciu o analizę SWOT oraz po to, aby zrealizować założenia zawarte w misji i wizji gminy ustalono następujący układ celów strategicznych:

Cel strategiczny I

Dobre warunki dla przedsiębiorców podstawą dostatniego życia mieszkańców.

Cel strategiczny II

Poprawa jakości życia mieszkańców podstawą rozwoju sieci osadniczej i spójności terytorialnej gminy.

Cel strategiczny III

Ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego walorów dla rozwoju gminy.

Cel strategiczny I

Dobre warunki dla przedsiębiorców podstawą dostatniego życia mieszkańców.

1. Dla zrealizowania **Celu strategicznego I** konieczne jest zrealizowanie następujących celów operacyjnych:

1.1 Stałe monitorowanie i raportowanie potrzeb przedsiębiorców.

Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd Gminy; Rada Gminy
Zakres czasowy	Co roku
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość przeprowadzonych ankiet w zakresie potrzeb i satysfakcji przedsiębiorców;
Źródła finansowania	środki własne gminy
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Opracowanie ankiety Przeprowadzenie ankiety wśród przedsiębiorców Analiza danych Sporządzenie raportu będącego podstawą dalszych działań

1.2 Przygotowanie w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd Gminy; Rada Gminy
Zakres czasowy	W zależności od potrzeb inwestycyjnych w całym okresie objętym strategią
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość w pełni uzbrojonych działek z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą posiadanych w ofercie inwestycyjnej dostępnej publicznie
Źródła finansowania	Całkowita wartość do ustalenia, źródło finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Pełne uzbrojenie terenu działki, uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego dla działki.

Cel operacyjny 1.2 jest wspierany przez realizację projektów:

- „Przygotowanie terenów inwestycyjnych”. Orientacyjna wartość 3 000 000, dofinansowanie 2 550 000; źródło finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne
- Prace rozwojowe, modernizacyjne i remontowe w zakresie sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świlcza, w tym budowa kolektora przesyłowego z Oczyszczalni Ścieków w Kamyszynie do kolektora w Rzeszowie-Dworzysku.

Orientacyjna wartość projektu 9 500 000 dofinansowanie
8 075 000 źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/
środki własne

1.3 Rozwój sieci drogowej związanej z terenami inwestycyjnymi.

Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd Gminy; Rada Gminy
Zakres czasowy	Cały okres realizacji strategii
Źródła finansowania	W zależności od potrzeb i możliwości, źródła RPO WP 2014-2020/środki własne
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Długość zmodernizowanych dróg o znaczeniu gospodarczym /rok
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Cel operacyjny 1.3 jest wspierany przez realizację projektów: <ul style="list-style-type: none">• Poprawa drogowych powiązań w ROF z miastem Rzeszów wraz z rozwojem sieci dróg gminnych, powiatowych, rowerowych. Orientacyjna wartość 2 000 000 dofinansowanie zewnętrzne 1 700 000 źródła dofinansowania RPO 2014-2020/ POLiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne• Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Świlcza. Orientacyjna wartość projektu 6000000 PLN dofinansowanie 5 100 000 PLN, źródło dofinansowania PROW 2014-2020/ budżet państwa/ środki własne

1.4 Aktualizacja i dywersyfikacja atrakcyjnej oferty inwestycyjnej dostępnej publicznie. Promocja.

Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy
Zakres czasowy	Cały okres realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki własne
Mierniki (docelowe wartości)	Ilość klientów którzy skorzystali z oferty inwestycyjnej w

mierników ustala Komitet danym roku;
Sterujący Strategii)
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania Przygotowanie i publikacja ofert zgodnej ze stanem rzeczywistym

1.5 Rozwój sieci kolejowej przez budowę terminalu kontenerowego

Podmiot odpowiedzialny Spółka celowa

Partner/partnerzy Wójt gminy, rada gminy, urząd gminy, Miasto Rzeszów, PKP PLK SA, Gmina Głogów Młp.

Zakres czasowy 2015 -2018

Źródła finansowania Ok. 25 mln zł dofinansowanie 17 mln zł źródło środki własne samorządów/ POIiŚ priorytet III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.

Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii) Czy zrealizowano budowę terminalu olejowego? Tak /Nie

Sposób realizacji /zadania do zrealizowania Znalezienie inwestora prywatnego lub ewentualnie realizacja inwestycji przez powołaną spółkę celową

- powierzchnia operacyjna: 15 000 m² (600m x25m)
- powierzchnia składowa: 1200 TEU
- 1 tor kolejowy 600 m
- urządzenia przeładunkowe: reachstackery
- 10 miejsc dla ciężarówek

Cel strategiczny II

Poprawa jakości życia mieszkańców podstawą rozwoju sieci osadniczej i spójności terytorialnej gminy.

2. Dla zrealizowania **Celu strategicznego II** konieczne jest zrealizowanie następujących celów operacyjnych:

2.1 Stałe monitorowanie i raportowanie potrzeb mieszkańców.

Podmiot odpowiedzialny Wójt gminy

Partner/partnerzy Urząd Gminy; Rada Gminy

Zakres czasowy Co roku

Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii) Ilość przeprowadzonych ankiet w zakresie oczekiwań i satysfakcji mieszkańców

Źródła finansowania	środki własne gminy
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Opracowanie ankiety Przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców Analiza danych Sporządzenie raportu będącego podstawą dalszych działań
2.2 Rozwój lokalnej sieci drogowej	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, rada gminy
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki RPO 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość km przebudowanych i zmodernizowanych
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Realizację celu operacyjnego 2.2 wspiera realizacja projektów: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa drogowych powiązań w ROF z miastem Rzeszów wraz z rozwojem sieci dróg gminnych, powiatowych, rowerowych. Orientacyjna wartość 2 000 000 dofinansowanie zewnętrzne 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne • Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Świlcza. Orientacyjna wartość projektu 6 000 000 dofinansowanie 5 100 000 źródło finansowania PROW 2014-2020/ budżet państwa/ środki własne
2.3 Poprawa infrastruktury około drogowej (oświetlenie, chodniki)	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, rada gminy
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki własne / RPO WP 2014 -2020
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Długość zbudowanych i/lub zmodernizowanych chodników Ilość zamontowanych punktów świetlnych przy drogach
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Realizację celu 2.3 wspiera m.in. projekt <ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja oświetlenia publicznego - modernizacja oświetlenia drogowego poprzez wymianę starych

opraw oraz żarówek na wysokosprawne oświetlenie LEDowe lub inne niskoemisyjne. Wartość projektu 1 500 000 PLN wartość dofinansowania 1 275 000 PLN, źródło finansowania: RPO WP 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne

- Budowa chodników

2.4 Modernizacja i rewitalizacja budynków użyteczności publicznej oraz obszarów zdegradowanych

Podmiot odpowiedzialny Wójt gminny

Partner/partnerzy Urząd gminy, jednostki administrujące budynkami

Zakres czasowy Cały okres realizacji strategii

Źródła finansowania RPO WP 2014-2020/ PO IiŚ 2014-2020/ PROW 2014-2020
środki własne

Mierniki: (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii) Ilość zrealizowanych projektów w roku w zakresie modernizacji i rewitalizacji budynków publicznych

Sposób realizacji /zadania do zrealizowania

Projekty wspierające cel operacyjny 2.4 :

- Rewitalizacja budynku po byłej Publicznej Szkole Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej wraz z jego bezpośrednim otoczeniem. Koszt 3 000 000 PLN,- dofinansowanie: 2 550 000 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PO IiŚ 2014-2020/ środki własne
- Rewitalizacja drugiej części parku podworskiego w Bratkowicach – II etap. Koszt 200 000 PLN,- dofinansowanie: 170 000 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ środki własne
- Rewitalizacja bloku mieszkalnego byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Bratkowicach wraz z bezpośrednim otoczeniem obiektu. Koszt 800 000 PLN, dofinansowanie: 680 000 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PO IiŚ 2014-2020/ środki własne
- Rewitalizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie. Koszt 300 000 PLN,

dofinansowanie: 255 000 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne

- Rewitalizacja budynków socjalnych w Trzcianie. Koszt 200 000 PLN, dofinansowanie: 170 000 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
- Rewitalizacja byłego Domu Ludowego w Trzcianie. Koszt 450 000 PLN, dofinansowanie: 382 500 PLN, źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
- Modernizacja oświetlenia w budynkach zarządzanych przez Urząd Gminy (również w ramach naturalnej wymiany). Wartość 1 500 000 PLN, dofinansowanie 1 275 000 PLN źródła finansowania: RPO 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
- Przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji obejmującego m.in. obszar rewitalizacji na terenie Gminy Świlcza składający się z czterech podobszarów – tj. części miejscowości Mrowla – Rudna Wielka, części miejscowości Bratkowice i części miejscowości Świlcza oraz część centrum w miejscowości Trzciana w szczególności: tereny zabytkowego budynku byłego spichlerza w Trzcianie, obiektu rekreacyjno - sportowego Mrowla - Rudna Wielka - Bratkowice, tereny przy stadionie w Świlczy oraz budynek po byłej Publicznej Szkole Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej, Dom Ludowy i Dom Strażaka w Rudnej Wielkiej a także zespół dworsko - parkowy w Rudnej Wielkiej.

2.5 Poprawa jakości usług publicznych

Podmiot odpowiedzialny Wójt gminy

Partner/partnerzy Urząd gminy, Rada gminy

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ankiety dot. oczekiwań zadowolonych z usług publicznych kierowanych do mieszkańców Ilość zrealizowanych inwestycji dotyczących usług publicznych
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Realizację celu operacyjnego 2.5 jest wspierany przez realizację projektów: <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój opieki żłobkowej, rozwój edukacji przedszkolnej oraz szkolnej. Wartość 2 000 000 PLN dofinansowanie 1 700 000 PLN źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ środki własne • Rozbudowa obiektów edukacyjno-sportowych na terenie Gminy Świlcza. Wartość 1 000 000 PLN dofinansowanie 850 000 PLN źródła finansowania: RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne • Remont i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy Świlcza, w celu stworzenia pierścieniowego układu zasilania, z dostosowaniem ujęcia wody Przybyszówka – Bzianka do pracy w układzie. Wartość: 2 000 000 PLN, dofinansowanie: 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne • Budowa, remont i modernizacja sieci oraz przyłączy wodociągowych w części niezrealizowanej. Wartość: 3 200 000 PLN, dofinansowanie: 2 125 000 PLN RPO WP 2014-2020/ środki własne • Modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody w celu zwiększenia wydajności i poprawy jakości uzdatniania, w tym wykonania nowych ujęć. Wartość: 2 000 000 PLN, dofinansowanie: 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne

2.6 Działania promocyjne, w tym organizacja imprez kulturalno-rozrywkowych

Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, Rada gminy
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki własne gminy

Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość imprez kulturalnych i rozrywkowych
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Organizacja imprez kulturalnych i rozrywkowych
2.7 Rozwój połączeń komunikacji publicznej.	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, rada gminy , jst zrzeszone w ROF
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	RPO 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Liczba inwestycji w zakresie komunikacji publicznej
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa drogowych powiązań w ROF z miastem Rzeszów wraz z rozwojem sieci dróg gminnych, powiatowych, rowerowych. Orientacyjna wartość 2 000 000 dofinansowanie zewnętrzne 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne • Budowa infrastruktury transportu publicznego zatok przystankowych, wysepek, podjazdów, zjazdów , parkingów „Park and ride” w tym w ramach ZIT ROF

Cel strategiczny III

Ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego walorów dla rozwoju gminy.

3. Dla zrealizowania **Celu strategicznego III** konieczne jest zrealizowanie następujących celów operacyjnych:

3.1 Tworzenie zespołów przyrodniczo krajobrazowych, pomników przyrody, użytków ekologicznych i stanowisk dokumentacyjnych;

Podmiot odpowiedzialny	Rada gminy
Partner/partnerzy	Wójt gminy, urząd gminy
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość chronionych obiektów przyrodniczych
---	---

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Ustanawianie przewidzianych prawem form ochrony przyrody: zespołów przyrodniczo krajobrazowych, pomników przyrody, użytków ekologicznych i stanowisk dokumentacyjnych
3.2 Popularyzacja rolnictwa ekologicznego, małych rolniczych przetwórci, produktu regionalnego	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, rada gminy organizacje rolnicze i producenci ekologicznej żywności
Zakres czasowy	Cały okres realizacji strategii
Źródła finansowania	Środki własne, PROW 2014-2020
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość akcji promocyjnych i informacyjnych w zakresie rolnictwa ekologicznego i produktu regionalnego ilość godzin udzielonego doradztwa w zakresie rolnictwa ekologicznego i produktu regionalnego
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Promowanie małych rolniczych przetwórci rolnych, produktu regionalnego, doradztwo w zakresie projektów ze środków PROW
3.3 Agroturystyka;	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy, rada gminy
Zakres czasowy	Cały okres realizacji projektu
Źródła finansowania	Środki własne, RPO WP 2014-2020
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość turystów korzystających z obiektów turystycznych
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Scalenie terenów oddzielonych w wyniku budowy autostrady A4, w rejonie wsi Bratkowice i Mrowla. Rewitalizacja terenów wydobywczych użytkowanych przez firmę Kruszgeo S.A. w kierunku stworzenia terenów atrakcyjnych turystycznie. Monitoring ilości turystów przybywających do gminy
3.4 Działania na rzecz ograniczenia emisji i OZE	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Urząd gminy rada gminy
Zakres czasowy	Cały czas realizacji strategii

Źródła finansowania	Środki własne, RPO WP 2014-2020
Mierniki (docelowe wartości mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Przygotowanie planu gospodarki niskoemisyjnej Tak/Nie Ilość zrealizowanych projektów związanych z PGN
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Przygotowanie planu gospodarki niskoemisyjnej Realizacja projektów z zakresu ograniczenia emisji
3.5 Budowa i modernizacja remont sieci wodno-kanalizacyjnej i nowych ujęć wody z uwzględnieniem aspektu przeciwpowodziowego i melioracyjnego.	
Podmiot odpowiedzialny	Wójt gminy
Partner/partnerzy	Nowo powołana spółka, rada gminy urząd gminy
Zakres czasowy	Cały okres realizacja strategii
Źródła finansowania	Środki własne, RPO WP 2014-2020
Mierniki (wartości oczekiwane mierników ustala Komitet Sterujący Strategii)	Ilość zrealizowanych projektów z zakresu gospodarki wodno-kanalizacyjnej Powołanie spółki celowej wodno-kanalizacyjnej Tak/Nie
Sposób realizacji /zadania do zrealizowania	Cel operacyjny 3.5 jest wspierany przez realizację projektów: <ul style="list-style-type: none"> • Remont i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy Świlcza, w celu stworzenia pierścieniowego układu zasilania, z dostosowaniem ujęcia wody Przybyszówka – Bzianka do pracy w układzie. Wartość: 2 000 000 PLN, dofinansowanie: 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne • Budowa, remont i modernizacja sieci oraz przyłączy wodociągowych w części niezrealizowanej. Wartość: 3 200 000 PLN, dofinansowanie: 2 125 000 RPO WP 2014-2020/ środki własne • Modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody w celu zwiększenia wydajności i poprawy jakości uzdatniania, w tym wykonania nowych ujęć. Wartość: 2 000 000 PLN, dofinansowanie: : 1 700 000 PLN źródła finansowania RPO WP 2014-2020/ środki własne • Prace rozwojowe, modernizacyjne i remontowe w zakresie sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świlcza, w tym budowa kolektora przesyłowego z Oczyszczalni Ścieków w Kamyszynie do kolektora w Rzeszowie-Dworzysku. Orientacyjna wartość projektu 9 500 000

dofinansowanie 8 075 000 źródła finansowania: RPO
WP 2014-2020/ środki własne

- Ponadto w związku z ogłoszeniem 14 października 2015 Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR) wprowadzonych Uchwałą nr 103/2272/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 14 października 2015 r zawierających przepis mówiący o tym że podatki i inne opłaty, w szczególności podatek od towarów i usług (VAT), mogą być uznane za wydatki kwalifikowane tylko wtedy, gdy beneficjent nie ma prawnej możliwości ich odzyskania rekomendowane jest powołanie (ewentualnie przekształcenie obecnego zakładu) spółki celowej będącej operatorem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Do nowej spółki powinna zostać wniesiona aportem i stanowić odtąd jej majątek cała infrastruktura wodociągowo kanalizacyjna nie będąca przedmiotem projektów co pozwoli na racjonalne gospodarowanie tym majątkiem. Rekomendowane jest wydzierżawienie infrastruktury będącej przedmiotem wyżej wspomnianych projektów nowej Spółce co pozwoli odzyskać VAT zapłacony w toku realizacji projektów co może stanowić sumę do ok. 3 800 000 PLN.

Rozdział 7 System wdrażania i monitorowania strategii

Odpowiedzialność za realizację strategii

Osobą odpowiedzialną za realizację strategii jest Wójt gminy Świlcza.

Realizując strategię Wójt gminy posługuje się partnerami w realizacji. W stosunku do każdego z celów operacyjnych zawartych w Planie działań strategicznych określony jest / określone są partner /partnerzy, przez których lub przy pomocy, których Wójt realizuje strategię.

Do działań analitycznych związanych z realizacją strategii Wójt powołuje Komitet Sterujący Strategii. W skład Komitetu Sterującego Strategii wchodzi:

1. Wójt
2. Przewodniczący Rady Gminy
3. Skarbnik Gminy

Na posiedzenia komitetu sterującego mogą być zapraszane osoby służące wsparciem merytorycznym dla omawianych kwestii.

Do zadań komitetu sterującego strategii należy:

1. Coroczne ustalanie wartości oczekiwanej mierników wyznaczających postęp we wdrażaniu strategii.
2. Monitorowanie i ocena stopnia realizacji strategii w szczególności przez ocenę wypełnienia założonych mierników
3. Ocena stopnia aktualności celów strategicznych i operacyjnych strategii
4. Rekomendowanie zmian i nowelizacji strategii
5. Analiza ankiet zrealizowanych w ramach wdrażania strategii.

Monitorowanie strategii

Monitorowanie strategii to proces zbierania danych koniecznych do oceny stopnia wdrożenia strategii. Monitorowanie odbywa się przez ocenę stopnia realizacji celów operacyjnych strategii wyznaczonych jej miernikami. Wartość mierników corocznie w stałym okresie roku (np. na początku roku) jest wyznaczana zgodnie z założeniem, że wartość ich powinna spełniać wymogi płynące z reguły SMART, co w praktyce oznacza że powinna być ambitna ale realistyczna - a więc możliwa do spełnienia.

Mierniki wdrażania strategii, które zostały użyte do monitorowania procesu wdrażania

Tabela 69. Mierniki skuteczności wdrażania strategii.

Cel główny	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba mieszkańców gminy 2. wzrost dochodów własnych gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych 3. wzrost dochodów własnych gminy z tytułu podatku od nieruchomości 4. ogólna liczba przedsiębiorstw na terenie gminy 5. liczba średnich i dużych przedsiębiorstw na terenie gminy
Cel strategiczny I	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość przeprowadzonych ankiet w zakresie potrzeb i satysfakcji przedsiębiorców 2. Ilość w pełni uzbrojonych działek z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą posiadanych w ofercie inwestycyjnej dostępnej publicznie 3. Długość zmodernizowanych dróg o znaczeniu gospodarczym /rok 4. Ilość klientów którzy skorzystali z oferty inwestycyjnej w danym roku; 5. Czy zrealizowano budowę terminalu kolejowego? Tak /Nie
Cel strategiczny II	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość przeprowadzonych ankiet w zakresie oczekiwań i satysfakcji mieszkańców 2. Długość zbudowanych i/lub zmodernizowanych chodników 3. Ilość zamontowanych punktów świetlnych przy drogach 4. Ilość zrealizowanych projektów w roku w zakresie modernizacji i rewitalizacji budynków publicznych 5. Ilość przeprowadzonych ankiet w zakresie oczekiwań i satysfakcji mieszkańców 6. Ilość zrealizowanych inwestycji dotyczący usług publicznych 7. Ilość imprez kulturalnych i rozrywkowych 8. Liczba inwestycji w zakresie komunikacji publicznej
Cel strategiczny III	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość chronionych obiektów przyrodniczych 2. Ilość akcji promocyjnych i informacyjnych w zakresie rolnictwa ekologicznego i produktu regionalnego 3. Ilość godzin udzielonego doradztwa w zakresie rolnictwa ekologicznego i produktu regionalnego 4. Ilość turystów korzystających z obiektów turystycznych 5. Przygotowanie planu gospodarki niskoemisyjnej Tak/Nie 6. Ilość zrealizowanych projektów związanych z PGN 7. Ilość zrealizowanych projektów z zakresu gospodarki wodno-kanalizacyjnej 8. Powołanie spółki celowej wodno-kanalizacyjnej Tak/Nie

Aktualizacja Strategii

Co najmniej raz w roku komitet sterujący strategii rozważy aktualność założeń oraz układu celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku kiedy Komitet Sterujący strategii uzna konieczność nowelizacji strategii, skieruje projekt nowelizacji strategii za pośrednictwem Wójta na stosowną, przewidzianą przepisami prawa, procedurę jej zmiany.

Rozdział 8 Zgodność celów strategicznych z dokumentami rangi Europejskiej i krajowej

Tabela 70. Zgodność celów strategii z dokumentami rangi europejskiej i krajowej.

Cel Strategii Rozwoju Gminy Świlcza 2015 2020 - Program Rozwoju	EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Umowa Partnerstwa Programowanie perspektywy finansowej 2014 -2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020
Cel strategiczny I Dobre warunki dla przedsiębiorców podstawą dostatniego życia mieszkańców.	Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;	Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	3. OBSZAR STRATEGICZNY II. KONKURENCYJNA GOSPODARKA
Cel strategiczny II Poprawa jakości życia mieszkańców podstawą rozwoju	Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia,	Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron	11. OBSZAR STRATEGICZNY I. SPRAWNE I EFEKTYWNE PAŃSTWO OBSZAR STRATEGICZNY III. SPÓJNOŚĆ

sieci osadniczej i zapewniającej spójność oraz sprawności SPOŁĘCZNA I
spójności społeczną i terytorialną. administracji publicznej TERYTORIALNA

Cel strategiczny III Rozwój zrównoważony: Cel tematyczny 4. x
Ochrona środowiska wspieranie gospodarki Wspieranie przejścia na
przyrodniczego i efektywniej gospodarkę
wykorzystanie jego korzystającej z zasobów, niskoemisyjną we
walorów dla bardziej przyjaznej wszystkich sektorach
rozwoju gminy. środowisku i bardziej Cel tematyczny 6.
konkurencyjnej; Zachowanie i ochrona
 środowiska naturalnego
 oraz wspieranie
 efektywnego
 gospodarowania
 zasobami

Tabela 71. Zgodność celów strategicznych z dokumentami rangi regionalnej i lokalnej

Cel Strategii Rozwoju Gminy Świlcza 2015 - 2020 - Program Rozwoju	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rzeszowskiego do 2015	Strategia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	ZIT
Cel strategiczny I Dobre warunki dla przedsiębiorców podstawą dostatniego życia mieszkańców.	7.3. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I ELEKTROENERGETYCZNA	8.1. GOSPODARKA 8.2. INFRASTRUKTURA	Wzrost konkurencyjności gospodarki dzięki tworzeniu warunków dla rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw oraz promocja zatrudnienia	
Cel strategiczny II Poprawa jakości życia mieszkańców podstawą rozwoju sieci osadniczej i spójności terytorialnej gminy.	7.2. ZASOBY PRACY I JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO	8.2. INFRASTRUKTURA	Podnoszenie jakości życia w ROF poprzez zwiększenie dostępności do nowoczesnych usług publicznych oraz rewitalizację przestrzeni publicznej	

Cel strategiczny III	x	8.4. OCHRONA ŚRODOWISKA	Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu
Ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego walorów dla rozwoju gminy.			

Rozdział 9 Plan inwestycyjny na lata 2015-2020

Tabela Błąd! Użyj karty Narzędzia główne, aby zastosować 0 do tekstu, który ma się tutaj pojawić.. Plan inwestycyjny na lata 2015-2020

Plan inwestycyjny				
Inwestor	Tytuł projektu	Wartość	dofinansowanie	Źródła finansowania
Gmina Świlcza	Poprawa drogowych powiązań w ROF z miastem Rzeszów wraz z rozwojem sieci dróg gminnych, powiatowych, rowerowych.	2 000 000	1 700 000	RPO 2014-2020/ POIiŚ 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Gmina Świlcza	Remont i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy Świlcza, w celu stworzenia pierścieniowego układu zasilania, z dostosowaniem ujęcia wody Przybyszówka – Bzianka do pracy w układzie.	2 000 000	1 700 000	RPO WP 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Budowa, remont i modernizacja sieci oraz przyłączy wodociągowych w części niezrealizowanej.	3 200 000	2 125 000	RPO WP 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody w celu zwiększenia wydajności i poprawy jakości uzdatniania, w tym wykonania nowych ujęć.	2 000 000	1 700 000	RPO WP 2014-2020/ środki własne
Gmina	Prace rozwojowe, modernizacyjne i	9 500 000	8 075 000	RPO WP 2014-2020/

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Świlcza	remontowe w zakresie sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Świlcza, w tym budowa kolektora przesyłowego z Oczyszczalni Ścieków w Kamyszynie do kolektora w Rzeszowie-Dworzysku.			środki własne
Gmina Świlcza/ Miasto Rzeszów	Budowa terminalu kontenerowego przy strefie gospodarczej Rzeszów Dworzysko.	25 000 000	17 000 000	PO liŚ 2014-2020 / środki własne
Gmina Świlcza	Modernizacja oświetlenia w budynkach zarządzanych przez Urząd Gminy (również w ramach naturalnej wymiany).	1 500 000	1 275 000	RPO 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Gmina Świlcza	Termomodernizacja zasobów mieszkań komunalnych (zlokalizowane w budynku szkolnych w Bratkowicach).	85 000	72 250	RPO 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Gmina Świlcza	Modernizacja oświetlenia publicznego - modernizacja oświetlenia drogowego poprzez wymianę starych opraw oraz żarówek na wysokosprawne oświetlenie ledowe lub inne niskoemisyjne.	1 500 000	1 275 000	RPO 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Gmina Świlcza	Poprawa efektywności energetycznej budynków prywatnych (domów jednorodzinnych) na terenie Gminy Świlcza.	5 000 000	4 250 000	RPO 2014-2020/ inne fundusze unijne/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja budynku po byłej Publicznej Szkole Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej wraz z jego bezpośrednim otoczeniem.	3 000 000	2 550 000	RPO WP 2014-2020/ PO liŚ 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja drugiej części parku podworskiego w Bratkowicach – II etap.	200 000	170 000	RPO WP 2014-2020/ PO liŚ 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja bloku mieszkalnego byłego Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Bratkowicach wraz z bezpośrednim otoczeniem obiektu.	800 000	680 000	RPO WP 2014-2020/ PO liŚ 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja budynku po Przedszkolu w Trzcianie.	300 000	255 000	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie.	300 000	255 000	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja budynków socjalnych w Trzcianie.	200 000	170 000	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rewitalizacja byłego Domu Ludowego w Trzcianie.	450 000	382 500	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne

Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 – 2020 - Program Rozwoju

Gmina Świlcza	Rozwój opieki żłobkowej, rozwój edukacji przedszkolnej oraz szkolnej.	2 000 000	1 700 000	RPO WP 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Rozbudowa obiektów edukacyjno-sportowych na terenie Gminy Świlcza.	1 000 000	850 000	RPO WP 2014-2020/ PROW 2014-2020/ środki własne
Gmina Świlcza	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Świlcza.	6 000 000	5 100 000	PROW 2014-2020/ budżet państwa/ środki własne
Gmina Świlcza	Przygotowanie terenów inwestycyjnych.	3 000 000	2 550 000	RPO WP 2014-2020/ środki własne

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

mgr Piotr Wanat